

Biblioteksblad^{et}

nr 4:2005

årgång 90

Sagan om Värnamo kulturförvaltning

Biblioteken i ett lärande samhälle
Bengt Hjelmqvist till minne | Debatt: Entreprenadinköp

- 3 "Vår framtid är vår personal". *Annina Rabe*
- 4 Joneta Belfrage in memoriam. *Henriette Zorn*
- 8 Branschen kommenterar forskningspropositionen. *Jacob Harnesk*
- 9 Bengt Hejlmqvist in memoriam. *Olle Wingborg*
- 11 Arkivpropositionen betonar tillgänglighet. *Henriette Zorn*
- 12 Bolognaprocessen *Annika Eriksson*
- 14 Talboken 50 år *Annika Eriksson*
- 16 På spaning efter folkbibliotekets identitet. *Annina Rabe*
- 17 Framtidens bibliotek i Nacka. *Henriette Zorn*
- 18 Fisksåtra föreslår lokalt kulturpolitiskt program. *Henriette Zorn*
- 20 Utsänd bibliotekarie i Paris. *Stefan Andersson*
- 22 Bibliotekarie eller informator? *Annika Eriksson*

Om Svensk Biblioteks-förenings verksamhets-riktning:

Henrik Åslund (s. 7),
Johanna Hansson (s. 10),
Bengt Källgren (s. 19)
Gunilla Herdenberg (s. 24)
Henriette Zorn

Avdelningar

- 23 debatt och kommentar
- 26 utblick
- 27 inblick
- 28 recensioner
- 30 vem är...?
- 31 Besserwisser
- 32 föreningsnytt
- 34 kalendarium

FOTO: PETER AXELSSON

Det blev åtminstone en skrift. Så skulle man lite tillspetsat kunna sammanfatta resultatet av Svensk Biblioteksförnings verksamhetsinriktningar under de senaste åren och efter sammanslagningen av Svenska Bibliotekariesamfundet och Sveriges Allmänna Biblioteksförning. Trycksaker kan vara ett bra sätt att konkretisera tankar, ambitioner och mål. Men om alla de vackra och vällovliga orden stannar där, mellan de mjuka pärmarna, och aldrig egentligen lämnar några avtryck utanför dem...?

2001 bestämdes att verksamhetsinriktningen för det kommande året skulle vara biblioteksplaner (skrift: Biblioteksplaner – en idéskrift, red Peter Axelsson). Året därpå slog årsmötet fast att generationsväxling var det som föreningen skulle ägna sig åt åren 2002–2004 (skrift: Från ord till handling – om ledarskap, generationsväxling och kunskapsöverföring, red Stefan Ersgård). Föreningens verksamhetsinriktning under de närmaste två åren är "Biblioteket i ett lärande samhälle". Det bestämdes på årsmötet 2004 och det är också temat för årets upplaga av Biblioteksdagarna. Kanske blir det även denna gång en skrift men ambitionerna tycks gå långt utöver det. Förhoppningen är att den här verksamhetsinriktningen framöver ska komma att genomsyra föreningens alla led både teoretiskt och praktiskt. Ambitionen är att de frågor som ryms inom den ganska breda formuleringen "Biblioteken i ett lärande samhälle" ska diskuteras och omsättas ute på fältet.

Hur man tänker kring verksamhetsinriktningen, vad man vill och hur man vill förverkliga den, berättar fyra ledamöter från föreningens styrelse. Johanna Hansson tycker att man kan diskutera om föreningen överhuvudtaget ska ha en verksamhetsinriktning. Henrik Åslund hoppas att man ska kunna förmedla att bibliotek är någonting mer än bara "boklador". Bengt Källgren vill ha upp biblioteksfrågorna på den politiska agendan och hoppas på mer statliga utvecklingspengar. Gunilla Herdenberg önskar att det ska komma en dag då biblioteken anses vara lika viktiga som vatten och vägar.

I hög grad handlar det om att man vill bredda synen på biblioteket och lyfta fram det som en institution för kunskap och information och tona ner den traditionella bilden av (folk)biblioteket som en kulturinstitution. I det sammanhanget kan det vara värt att fundera över de slutsatser Fia Söderlund drar i sin uppsats om folkbibliotekets identitet: folkbibliotekets utökade uppgifter har lett till en ännu mer mångfacetterad, spretig och därmed otydlig identitet. Det finns en diskrepans mellan den bild allmänheten har av biblioteket och den som finns internt i branschen. "Något brister i kommunikationen, inte minst mellan politiker och folkbibliotek", säger Fia Söderlund i Annina Rabes intervju på sidan 16.

Värnamo bibliotek lider inte av identitetsproblem. Man vet vad man är och vad man gör och det låter man andra veta. Radarparet bakom framgången – Monica Lembke och Bitte Wengert – finns på omslaget till detta nummer.

Henriette Zorn

Tidskrift för Svensk Biblioteksförning

Postadress

Box 3127
103 62 Stockholm

Besöksadress

Saltmätargatan 3A
Svensk Biblioteksförning
Tel. 08-545 132 30
BBL Tel. 08-545 132 40
Fax 08-545 132 31

Svensk Biblioteksförnings hemsida

<http://www.biblioteksforeningen.org>

Prenumeration på BBL

För medlemmar i föreningen ingår BBL i medlemsavgiften, 350:- för enskild medlem (heltidsstudierande och pensionärer 175:-). Övriga betalar 500:-

Ansvarig utgivare

Britta Lejon

Chefredaktör

Henriette Zorn tel. 08-545 132 41
hz@bbl.biblioteksforeningen.org

I redaktionen

Annika Eriksson 08-545 132 43
ae@bbl.biblioteksforeningen.org
Annina Rabe 08-545 132 43
ar@bbl.biblioteksforeningen.org

Recensionsansvarig

Johannes Rudberg
johannes.rudberg@kb.se

Grafisk form: Paolo Sangregorio

Omslag: Parhästarna i Värnamo, kulturchefen Bitte Wengert och bibliotekschefen Monica Lembke.

Redaktionen förbehåller sig rätten att korta och redigera manus. För obeställt material ansvarar ej.

Annonser

Bo Eriksson!
tel. 08-717 87 99 eller 070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com
Moms/annonsskatt utgår ej!

Tryck

Tryckeri AB Federativ, Stockholm
ISSN 0006-1867

Svensk Biblioteksförning är en ideell förening med uppgift att främja svensk biblioteksväsen genom att utveckla effektiva samarbetsformer mellan bibliotek och genom att driva opinion i frågor av betydelse för biblioteks- och informationsområdet.

Denna tidning gick i tryck den 29 april.

Den här tidskriften är TS-kontrollerad.

"Vår framtid är vår personal"

Följ med till Värnamo, kommunen där hela Kulturförvaltningens personal jobbar tillsammans för att flytta fram bibliotekets positioner. Det gör de så bra att de blivit årets Greta Renborg-pristagare.

Det låter som en storstadsbos allra mest idylliserande saga om småstaden: Det var en gång en liten stad med cirka 32.000 invånare. En mindre kommun där nästan alla kände varandra. Där politiker, förvaltning och medborgare alla var lika övertygade om kulturens stora betydelse. Därför satte man upp en mängd kulturpolitiska mål som alla skulle sträva efter att följa. I den här lilla staden lades det inte ned några biblioteksfilialer. Bibliotekschefen och kulturchefen var parhästar som jobbade tätt tillsammans för att synliggöra och inbegripa kulturen och biblioteket i samhällets alla sektorer. Man ordnade mängder av programverksamhet och läsförmedlande projekt för olika målgrupper. Personalen på biblioteket trivdes och var glada. Bland annat jobbade de i olika team för att på bästa sätt leva upp till de kulturpolitiska målen. Där fanns ett allmänkulturellt team som sysslade med programverksamhet, ett it-team som sysslade med just it-frågor, ett team för filialbibliotek och ett team för barnverksamhet. Kommunpolitikerna var glada över kulturförvaltningens alla satsningar och tilldelade kulturen hela 1,52 procent av den totala budgeten. Besöken på biblioteket hade nästan fördubblats sedan 1998. En dag fick bibliotekspersonalen ett fint pris för att de varit så duktiga på att tala om för alla hur viktigt biblioteket är.

Den lilla staden finns på riktigt. Biblioteket likaså. Det heter Värnamo bibliotek, är beläget i kulturhuset Cupolen mitt i Värnamo, och om det stämmer som deras bibliotekschef och kulturchef entusiastiskt säger så är allt precis så där lyckat och idylliskt som sagan förtäljer. Och om det inte är det, då har jag helt enkelt utsatts för ett synnerligen väl genomfört marknadsförings-trick. Vilket i och för sig inte vore så konstigt. Bibliotekspersonalen vid Värnamo kulturförvaltning är nämligen ena hejare på

– Jag vill verkligen betona att det här är personalens pris. Alla jobbar i samma riktning. Här finns en stark vi-känsla och allas jobb är lika viktigt, säger Monica Lembke.

marknadsföring. Därför har de alldeles nyligen belönats med årets marknadsföringspris i Greta Renborgs namn. För att de, enligt motiveringen, genom god målinriktad marknadsföring alla har varit delaktiga i att flytta fram bibliotekets positioner. Bibliotekspersonalen har också lyckats med konststycket att få sina kommunpolitiker att helhjärtat satsa på kulturen.

En glad och stimulerad personal gör bra saker. Bra saker leder till glada kommunpolitiker och medborgare. Krångligare än så är det inte, i alla fall inte enligt det intryck jag får när jag pratar med Monica Lembke, stolt och glad bibliotekschef.

– Jag vill verkligen betona att det här är personalens pris. Alla jobbar i samma riktning. Här finns en stark vi-känsla och allas jobb är lika viktigt.

Monica Lembke talar om det "inre liv" som finns på varje arbetsplats. Om inte det

inre livet fungerar blir heller inte det yttre bra, menar hon. På Värnamo bibliotek har man tydligen fått det inre livet att fungera. Men hur i all världen har man då burit sig åt?

– Det är en kombination av flera faktorer, tror Monica Lembke. Vi har fått förmånen att få mycket bättre lokaler, och vi har en god arbetsmiljö. I samband med att vi byggde om insåg vi att vi behövde ändra vårt arbetssätt. Vi satsade mycket på kompetensutveckling och analyserade verksamheten noga utifrån både ett jag- och ett vi-perspektiv. Det är viktigt att man känner sig trygg på en arbetsplats; att man kan prata om både tillkortakommanden och framgångar. Man får faktiskt göra fel – det är inte hela världen!

Kommunen arbetar efter en kulturpolitisk målsättning som revideras vartannat år. Bibliotekspersonalen arbetar i olika arbets-

grupper, eller team som det numera heter på modern svenska, med att uppfylla målen.

– Det är bra att ha en målsättning som är politiskt förankrad, säger Monica Lembke. Och har man satt ord på sina visioner är det lättare att jobba.

Personalen väljer själva vilka team de vill ingå i. I teamen, som träffas en gång per månad, bestämmer man hur man skall arbeta för att uppnå målen. Mot slutet av året sker rapportering och utvärdering av verksamheterna.

Biblioteket vinnlägger sig om att arbeta så utåtriktat som möjligt. Det handlar om att vara med i alla sammanhang, att ha tentablerna ute, som Monica Lembke säger.

– Alla i personalen bör t ex vara med i någon form av förvaltningsövergripande nätverk. Det är viktigt att kommunen får så många ansikten på biblioteket som möjligt, inte bara bibliotekschefens.

I Värnamo har bibliotekschef och kulturchef ett så tätt samarbete att det är svårt att veta var det ena verksamhetsområdet slutar och det andra tar vid. Det gör det lättare att arbeta gränsöverskridande inom hela kulturområdet, bedyrar både Monica Lembke och kulturchef Bitte Wengert. Inte minst är det bra att vara ett enat team när det gäller att övertyga politiker om det viktiga med verksamheten.

– Vi har en väldigt bra personkemi och när man samarbetar går det att göra mycket, säger Monica Lembke.

– När Bitte och jag presenterar verksamheten för kommunstyrelsens budgetplanering lyfter vi alltid fram det positiva: ”vet ni egentligen vilka resurser det finns på biblioteket?”

Det var t ex på ett sådant möte som Värnamos integrationsprojekt, Läsa & Växa kom till. Lembke och Wengert påpekade att biblioteket ofta är det första stället invandrare söker sig till. Det hade inte budgetplanerarna tänkt på. Ett kommunalråd föreslog att man skulle starta ett särskilt projekt just för denna målgrupp.

Läsa & Växa arbetar utifrån språket som en förutsättning för att komma in i samhället. Projektet har nyligen permanentats med en anställd bibliotekarie och en kanslist. Den senare är född i Bosnien, liksom en stor grupp av Värnamos invandrare är. De jobbar tillsammans mycket mot skolor i invandrartäta områden, och har ett gott samarbete med modersmållärarna. Två år i rad har man firat Internationella Modersmålsdagen.

Men det är långt ifrån allt. På Värnamos

verksamhetslista finns en mängd aktiviteter. Det är Läsfrossa, ett läsfrämjande projekt för vuxna, där Kulturförvaltningens personal (inklusive bibliotekschef och kulturchef) regelbundet kommer och pratar böcker på arbetsplatser. När en Konsumbutik lades ned ordnade man t ex en läsecirkel för dem som blivit arbetslösa. Några gånger om året har biblioteket ett LL-café för vuxna förståndshandikappade i samarbete med Socialförvaltningen. Fem bibliotek har Lärcentra i samarbete med vuxenskolan; Skrivarkurser och läsprojekt för barn och unga. Designåret uppmärksammas med ett antal program. Listan kan göras längre, och Värnamo kulturförvaltning söker hela tiden nya samarbeten. Det gör man genom att vara med när det händer. Bitte Wengert och Monica Lembke vinnlägger sig om att synas i de mest skilda sammanhang.

– Vi försöker ta oss in på olika ställen, även lite konstiga saker, säger Bitte Wengert.

– Om en elfirma har en invigning så är vi där. Alltid träffar vi någon politiker. I en liten stad som Värnamo känner man nästan alla. Ofta har vi bokpratad för politikerna i något annat sammanhang.

Både bibliotekschef och kulturchef betonar gång på gång att detta är personalens pris.

– Vår framtid är vår personal säger Bitte Wengert. Man kan ha hur mycket medel som helst, men har man ingen personal som kan marknadsföra biblioteket kan man lika gärna gå över till bokautomater.

Därför skall prispengarna, 5000 kronor, användas till en trevlig utflykt för personalen. Men det ska också bli något trevligt för både personal och besökare, lovar Monica Lembke.

Och så var sagan om den lilla lilla staden slut för den här gången.

Annina Rabe

Joneta Belfrage 1944–2005

Joneta Belfrage har avlidit efter en tids sjukdom.

Hon började sin biblioteksbanan redan som student då hon arbetade extra på Kursbiblioteket i Lund. Hennes fortsatta yrkesliv som bibliotekarie kom att bli varierande. Hennes biblioteksideo-logiska engagemang genomsyrade hennes arbete var hon än befann sig och vilka uppgifter hon än tog sig an. Ofta handlade det om att sätta igång projekt och starta nya verksamheter – Joneta hade en entreprenörsådra. Den odlade hon också genom yrkesmässiga avstickare till andra områden inom bokbranschen. 1998 tillträdde hon en tjänst som avdelningschef på Göteborgs stadsbibliotek. Samma år valdes hon också till ordförande i Sveriges Allmänna Biblioteks-förening. Hon var drivande i den sammanslagning som kom till stånd år 2000 mellan SAB och Svenska Bibliotekariesamfundet. Joneta Belfrage blev Svensk Biblioteks-föreningens första ordförande fram till 2002. De sista åren arbetade hon på BTJ.

Bibliotekssverige har förlorat en kunnig, erfaren och inte minst entusiastisk person. Vi är många som kommer att sakna Jonetas smittande engagemang, hennes energi och glada humör.

HZ

Vill du annonsera?

Ring eller mejla Bo Eriksson!

08-717 87 99

070-714 90 55

bo.erikssonmedia@telia.com

Färre möten ger fler möten.

Nu finns ett alternativ till tidskrävande medieval och inköpsmöten. Alternativet är att låta oss ta hand om jobbet. Gemensamt tar vi fram en individuell profil för medieinköpen som passar just ditt bibliotek. Du har själv full kontroll över hur profilen ska se ut.

Färre förutsägbara möten öppnar för fler oväntade. Mindre tid åt standardiserad administration ger mer tid åt besökarnas önskemål och behov. Plus större möjlighet att utveckla yrkesrollen. Dessutom får du böckerna snabbare till biblioteket.

Du kan med andra ord satsa mer på det kreativa, intressanta och roliga. Och lämna det lite vardagligare till oss.

Vill du veta mer? Ring 046-18 00 00.

Bibliotekstjänst

film biblioteket

- En hemsida för Sveriges bibliotek!

Nu laddad med över 3000 titlar från 249kr med utlånings/uthyrningsrätt.

Miss inte våra kampanjer på www.filmbiblioteket.se

Filmdata AB, Göteborgsvägen 19, 504 35 Borås
Tel: 033-225270 Fax: 033-444466 Mail: bibliotek@filmdata.se

Henrik Åslund, Lunds universitetsbibliotek, om Svensk Biblioteksförnings verksamhetsinriktning:

Biblioteken i ett lärande samhälle

FOTO: TORRELL EDENBORG

Hur kom ni fram till att Bibliotek i ett lärande samhälle är det som föreningen ska inrikta sin verksamhet på under de kommande åren? Hur diskuterade ni?

– Då, när vi skulle besluta om verksamhetsinriktningen pågick mycket diskussioner i samhället kring utbildning. Man pratade om det livslånga lärandet, kunskapslyftet, nätuniversitetet... – på alla håll och kanter talades det om utbildning. Vi funderade lite över hur biblioteken skulle kunna komma in i den diskussionen, hur de skulle kunna bli en naturlig del av samhällets utbildningsstrategier. Vi tyckte att här fanns ett revir som vi borde markera.

– För mig personligen gick det upp ett ljus när jag på ett årsmöte hörde Gunnar Wetterberg, saco:s samhällspolitiska chef. Han talade om att det finns en fara i att det anses vara självklart att alla studerar och utbildar sig. Några måste ju jobba också. Men även de som jobbar behöver utbilda sig men får då göra det på kvällstid. I den processen kan ju biblioteken verkligen ha en stödjande roll för alla dem som inte kan utbilda sig på dagtid.

I verksamhetsinriktningen står det bland annat: "Vi behöver förmedla en rättvisare bild av biblioteket och vad biblioteket kan tillföra ett lärande samhälle." Hur och med vilka medel ska ni göra det?

– När människor utanför biblioteksvärlden diskuterar bibliotek så handlar det i regel om biblioteket som kulturinstitution. Det tycker jag personligen är ett problem när biblioteken har så mycket mer att erbjuda än att förmedla kultur och att låna ut böcker. Det är många som tycker att biblioteket ska vara en institution som förmedlar kultur men vem ska ta ansvar för medborgarens behov av studieplatser och läranderesurser? Det framstår ofta som en katastrof när boklånesiffrorna på biblioteken sjunker. Men om boklånen går ned borde man kanske på biblioteken fråga sig: Vad gör vi istället?

– På det konkreta planet hoppas jag att föreningen kan vara en katalysator för att få till stånd en diskussion på högre nivå. Att vi kan förse företrädarna för biblioteken med argument som de kan använda i samtal med sina huvudmän. Vi som företräder forskningsbiblioteken kan komma in i sammanhanget på det sättet att vi försöker förmedla hur folk- och forskningsbiblioteken kan stödja varandra. Vi har ju samma användare.

– Här i Lund har vi varit dåliga på att samarbeta med varandra men nu har en diskussion påbörjats som handlar om att samarbeta med stadsbiblioteket.

Vad är din egen vision kring verksamhetsinriktningen? Vilka konkreta resultat hoppas du att verksamhetsinriktningen ska kunna bidra till?

– Jag skulle bli glad om vårt budskap – att bibliotek är något annat också än boklador eller kulturinstitutioner – når fram till politikerna och den kulturintresserade allmänheten. Att man kan se biblioteken som en del av en innovativ process som hjälper samhället att både få syn på och behålla kompetens. Att innovatörerna och kreatörerna kan hitta till biblioteket och se det som, så att säga, sitt företagsbibliotek.

Varför är just bibliotekens verksamhet en viktig del i samhällets utveckling mot jämlikhet, tillväxt och välbefinnande? Det kan väl sägas om andra institutioner också?

– Ta det här med demokrati – det finns ingen institution som likt biblioteken är så öppen och så öppen för alla. Vem som helst kan gå dit, få hjälp och få information eller

begära fram information utan att behöva redovisa vem man är eller vad man ska ha informationen till. Beträffande jämlikhet och välbefinnande: Alla kan gå in i biblioteket på lika villkor. Biblioteksinstitutionerna måste finnas om man ska utvecklas både på ett professionellt och personligt plan. För alla de kreativa människor som ska bygga samhället i framtiden måste det finnas en institution som kan fånga upp dem, ta emot och stödja dem och det redan innan de är etablerade.

Henriette Zorn

Ny ordförande i Författarförbundet

Efter tre år som Författarförbundets ordförande avgick Boel Unnerstad vid förbundets vårstämman i slutet av april. Hon avgår på grund av hälsoskäl. I senaste numret av Författaren (nr 2/2005) uppger Boel Unnerstad, som har polio, att hennes läkare har avrått henne från att fortsätta. Hon återgår till sitt arbete som översättare med bas i Göteborg. Till ny ordförande valdes poeten Mats Söderlund, Värmdö. Han är född 1965 i Skellefteå och debuterade 1992 med diktsamlingen *Det står en pöbel på min trapp*. I Författarförbundet har han varit styrelseledamot i skönlitterära sektionen i sex år, varav tre år som dess ordförande. Sedan 2003 är Mats Söderlund ledamot av förbundsstyrelsen och det senaste året har han varit förbundets andre vice ordförande.

HZ

Digital BiblioteksGUIDE

WAGNER

www.wagnerform.se

Hur ska biblioteken hantera sin besvikelse?

Branschen kommenterar forskningspropositionen

Förväntningarna var stora på regeringens forskningspolitiska proposition. Efter Gunnel Stenqvists KB-utredning 2004 har biblioteken väntat i drygt ett år på Utbildnings- och kulturdepartementets reaktion: Vilka av hennes förslag skulle den nye ministern Leif Pagrot-sky ta fasta på? Hur mycket pengar skulle han satsa?

FOTO: TEKLA ALSBJER

– Synd att man inte satsar mer på biblioteks-forskningen, tycker Peter Alsbjer.

– Ganska deprimerande, är Lars Bjørnshauge kommentar till forskningspropositionen.

När sedan forskningspropositionen (Forskning för ett bättre liv, prop. 2004/05:80) starkt försenad lades fram i april 2005, så visade det sig att den innehöll – nästan inget alls. Åtminstone inte rent ekonomiskt och handfast. De enda undantagen var att Statens Ljud- och bildarkiv (sIba) får en årlig budgetförstärkning om 5 miljoner samt totalt 20 miljoner de kommande två åren, för att kunna samla in och bevara sitt material i digital form. Dessutom lovar regeringen att återkomma i den allt mer akuta frågan om pliktleveranser av elektroniskt material.

Men i övrigt finns inget konkret att hämta. På de sidor som berör biblioteken refererar man till kb-utredningens förslag och analyser, och kommenterar välvilligt. Till exempel skriver man om samarbetet Jourhavande bibliotekarie och Fråga biblioteket: "Regeringen anser att samarbetet mellan kb, Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och aktuella lärosäten samt folkbibliotek är viktigt (vår kurs.) för att utveckla och samordna nätbaserade bibliotekstjänster till stöd för det flexibla lärandet."

Om tillgången till vetenskaplig information säger man: "Fri spridning av vetenskapliga artiklar på nätet, s.k. open access, väcker allt större internationellt stöd. /.../ Det samarbete som Kungl. biblioteket och

lärosätena har påbörjat för att bygga upp och samordna sådana arkiv är viktigt."

Om bilsam:s verksamhet skriver man: "Regeringen ser positivt på de insatser som Bilsam gör för att främja effektiv användning av forskningsbibliotekens resurser och det samarbete som Kungl. biblioteket har med folkbiblioteken, bl.a. via det nationella bibliotekssamrådet, Nabis."

Slutligen kommenterar man kb:s arbete med att digitalisera kulturarvet: "Kungl. biblioteket gör viktiga insatser för att digitalisera objekt i sina samlingar. /.../ kb bör fortsätta dessa insatser." Man exemplifierar med det nyligen digitaliserade 1600-talsbildverket Suecia Antiqua et Hodierna, men nämner inte att Sverige numera hamnat på efterkälken på detta område. För även om det nyss nämnda verket är både omfattande och mycket viktigt ur ett kulturhistoriskt perspektiv, utgör det ändå bara den översta iskorpan på toppen av ett isberg.

"Det är viktigt...", "Regeringen ser positivt på...", "...bör fortsätta...". Som synes av våra kursiveringar ovan är det vällovliga ord, men så gott som inget konkret besked i form av pengar.

Hur har då propositionen tagits emot i branschen? bb1 har ringt runt till ett antal personer och det visar sig inte helt överraskande att man är besviken. Men inte överlag.

– Självklart är vi nöjda med tillskottet, säger Sven Allerstrand, generaldirektör på sIba.

– Det innebär att vi nu på allvar kan gå in i ett teknologiskifte, inte minst när det gäller digital omkopiering av vårt insamlade material. Men även om de 20 miljoner vi fått för bevarande kan låta mycket, så motsvarar det ändå bara två procent av det verkliga behovet. När vi började vår verksamhet 1979 fanns det två tv-kanaler och tre radiokanaler. Nu finns det 20 tv-kanaler, stora mängder av lokala radiostationer, lokal kabel-tv, närradio, där många dessutom numera sänder dygnet runt. För att det ska kunna bevaras och användas av framtidens forskare krävs alltså betydligt mer resurser, men det här är en bra början.

Från bibliotekshåll är man av naturliga skäl mera återhållsam.

– Propositionen är ganska deprimerande, säger exempelvis Lars Bjørnshauge, universitetsbibliotekarie vid Lunds universitet.

– kb-utredningen föreslog ju bl.a. en kraftfull satsning på det s.k. Nätbiblioteket, men av detta syns inget i propositionen. Visserligen är det positivt att man nämner Open Access, men samtidigt symptomatiskt att man behandlar det som en biblioteksfråga och inte som en forskningsfråga.

– Magert, säger Marianne Nordlander,

överbibliotekarie vid Linköpings universitetsbibliotek.

– Vi hade hoppats på betydligt bättre utfall. Att regeringen nu säger att man ska återkomma om e-pliktlagen innebär att det finns risk att det hamnar i långbänk. Det brådskar med en ny lag, för varje dag som går missar vi värdefullt material.

Även från folkbibliotekens håll hade man hoppats på mer, även om det mest är forskningsbiblioteken som avhandlas i propositionen.

– Det som är viktigt för forskningsbiblioteken är också viktigt för folkbiblioteken, säger Peter Alsbjer, länsbibliotekarie i Örebro län.

– Jag tycker också att det är synd att man inte satsar mer på biblioteksforskningen. Vi behöver lära oss mer om de ”blinda fläckarna” i vår verksamhet, vad vi gör och hur våra målgrupper ser på oss, och där hade en förstärkt biblioteksforskning kunnat vara till stor nytta.

Även Riksbibliotekarien och kb-chefen Gunnar Sahlin är kritisk men ser ändå hoppfullt på framtiden.

– Visst hade det varit betydelsefullt med

ett konkret tillskott av pengar. Men vi ska inte låta oss nedslås, utan tänka positivt. När det gäller e-pliktlagen börjar vi skymta ljuset i tunneln och det är verkligen glädjande. Nu måste vi fortsätta vårt arbete för att övertyga statsmakterna om att ytterligare satsningar behövs. Det är ändå värdefullt att regeringen markerar att man tycker att det är viktigt. Men för att inte Sverige ska hamna på efterkälken internationellt sett när det gäller digitalisering eller insatser på Nätbibliotekets område krävs också att man tar sitt ansvar från departementshåll. Från vårt håll kommer vi att fortsätta att vara ofensiva.

Vad säger då kb-utredaren Gunnel Stenqvist om innehållet?

– Jag förstår att man hade stora förväntningar på regeringen. Jag försökte faktiskt tona ned dem när jag arbetade med utredningen. Nu har regeringen gjort den bedömningen att det inte finns resurser, åtminstone inte just nu. Men det är ändå positivt med de skrivningar som finns, det visar att regeringen inser att biblioteks- och informationsfrågorna är viktiga och kanske återkommer man med mer konkreta förslag

vid ett senare tillfälle. Om vi menar allvar med att Sverige ska vara en ledande kunskaps- och it-nation måste man se till att informationsförsörjningen effektiviseras. Till dess måste biblioteken och dess olika företrädare fortsätta sitt opinionsarbete.

Och det är kanske så man får se på saken. Att droppen urholkar stenen och att biblioteken med hjälp av ett oförtröttligt lobbyarbete till sist kan få regeringen att lägga på plånboken. Under våren kommer exempelvis en it-proposition. Kanske är det där förslagen om en förbättrad infrastruktur för kunskap och lärande hör hemma.

Jakob Harnesk

Bibliotekskonsult och frilansskribent

KÄLLOR OCH LÄNKAR:

Forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80):
<http://www.regeringen.se/sb/d/5337;jsessionid=a4y4AV7ovFyf>

KB – ett nav i kunskapssamhället (SOU 2003:129):
<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/669;jsessionid=a7pC4R9UXKba>

Erik Dahlbergs Suecia Antiqua et Hodierna:
<http://www.kb.se/suecia/>

e-referens Sverige: Ny samlingsplats för frågetjänster

Sedan en tid kan forsknings- och högskolebibliotekens frågetjänst Jourhavande bibliotekarie och folkbibliotekens motsvarighet Fråga biblioteket nås från en gemensam ingångssida. Dessa båda samlas under ett tak i den nya elektroniska referenstjänsten ”e-referens Sverige”, www.eref.se. Här kan man chatta med en bibliotekarie och få hjälp med att söka information direkt eller skicka sin fråga med e-post och få svar inom några dagar.

Den nya tjänsten har åstadkommit genom att Jourhavande bibliotekarie och Fråga biblioteket använder sig av en gemensam programvara. Den bygger en systembrygga mellan de två frågetjänsterna vilket innebär att användaren snabbt och utan problem ska kunna flyttas mellan systemen. Frågorna kan alltså slussas till rätt plats med en gång (se även bb1 nr 10/2004).

Från www.eref.se når man också Barnens bibliotek – där barn kan få hjälp med sina frågor och vuxna kan ställa frågor om barnlitteratur och Ordbron – där användare med andra modersmål än svenska kan få hjälp (tillgänglig från den 25 april, se separat

notis). På sikt är det meningen att man via ”e-referens Sverige” även ska kunna hitta till Sveriges alla lokala och regionala elektroniska referenstjänster.

Den nya tjänsten är ett konkret exempel på samverkan mellan Sveriges folk- och forskningsbibliotek. Jourhavande bibliotekarie blev vid årsskiftet en permanent tjänst med Kungliga biblioteket som huvudman. Fråga biblioteket startade som ett samarbetsprojekt mellan svenska folkbibliotek och Kulturnät Sverige.

”e-referens Sverige” – de svenska bibliotekens gemensamma elektroniska informationsdisk stöds av Kulturrådet och Kungliga biblioteket/Bibsam.

HZ

Vill du annonsera?

Ring eller mejla Bo Eriksson!
08-717 87 99
070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com

Frågor och svar på åtta olika språk

Nu finns det möjlighet att fråga biblioteket – och få svar på allt mellan himmel och jord på åtta olika språk. Det är den virtuella frågetjänsten Fråga biblioteket som har utökats med engelska, finska, polska, ryska, spanska, serbiska, bosniska och kroatiska. Ett trettio-tal biblioteksanställda över hela Sverige ingår i språklagen som ska hjälpa till att besvara frågorna.

Initiativet att starta en virtuell flerspråkig tjänst kommer från projektet Ordbron som pågick under två år och som avslutades hösten 2004. Inom ramen för projektet erbjöd man under några månader en e-posttjänst på tre olika språk. När pilotprojektet avslutades sökte man nya medel från Kulturrådet för att utveckla tjänsten till att omfatta fler språk än de tre som ingick i försöket. I februari i år startades Ordbron 2 och det är Länsbibliotek Skåne och Regionbibliotek Västra Götaland som tillsammans äger och driver projektet. Kulturrådet stödjer Ordbron2 med 200 000 kronor (bidrag för regional biblioteksutveckling) och man avser att fortsätta att utveckla tjänsten även under nästkommande år.

HZ

In memoriam | Bengt Hjelmqvist

28.10.1903–6.4.2005

Inför budet om Bengt Hjelmqvists bortgång tänker jag först av allt på glädje – hans egen glädje i livets olika skeden under ett långt liv. Vid något tillfälle uttryckte han sin livsglädje i följande ord:

*Fast äldre till år och kanske till vett
vi än kan av vårsolen dåras
och dansa som förr en lustig polkett,
när vintern tar slut och det våras.*

Bengt Hjelmqvist är borta – men spåren av honom består. Hans insatser som bibliotekspionjär och kulturgestalt låter sig inte sammanfattas i några rader och jag skall inte heller göra något försök, här blott några kortfattade fakta.

Bengt Hjelmqvist föddes i Lund 1903. Han blev aktiv i studentlivet i Lund och var redaktör för tidningen Lundagård. Han tjänstgjorde först vid universitetsbiblioteket i Lund, därefter vid stifts- och landsbiblioteket i Linköping och slutligen som bibliotekskonsulent och avdelningsdirektör vid skolöverstyrelsen. Efter sin pensionering 1968 bosatte han sig på Åry herrgård tillsammans med sin maka Aslög som avled 1990. När han sen som 100-åring gifte om sig med Anna-Lisa Borck blev detta något som med förtjusning uppmärksammades långt utanför Smålands gränser.

I sin egenskap av bibliotekskonsulent blev Bengt Hjelmqvist den som fick det yttersta ansvaret för folkbiblioteksverksamhetens utbyggnad i hela Sverige. Som ledare för svenskt folkbiblioteksväsen var han en lysande och inspirerande kraft, otaliga är de bibliotekslokaler som tillkom genom hans initiativ, han kände flertalet av landets bibliotekarier och hade ett kontaktnät som nådde långt ut i världen.

Av alla hans uppdrag kan som exempel nämnas att han var ordförande i Sveriges författarfond 1963–1975, ordförande i kommunalfullmäktige i Grödinge under en lång rad år och under femtiotalet ledamot av Unescorådet. Som Årydsbo tog han 1976 initiativ till bildandet av Hemmesjö hembygdsförening.

FOTO: PETER AXELSSON

Bengt Hjelmqvist tillsammans med hustrun Anna-Lisa Borck.

Tecken på den uppskattning han rönte kan exemplifieras på många vis. I Sveriges Författarförbund blev han hedersledamot 1975, samma hedersbetygelse visades honom av bl.a. Smålands författarsällskap och för sitt arbete i Hemmesjö hembygdsförening belönades han med Hyltén-Cavallius-stiftelsens medalj i silver. Därtill filosofie hedersdoktor i Lund 1988.

Inför Bengt Hjelmqvists 80-årsdag 1983 utkom hans bibliografi som utarbetats av sonen Nils Fredrik. Den rymmer 589 titlar och dåvarande riksbibliotekarien Lars Tynnell påpekar i företalet att här kan man hämta friska argument ur det nyss förflutna till den fortgående debatten om våra ständigt aktuella grundproblem. Men Bengt Hjelmqvists författarskap upphörde förvisso inte för drygt tjugo år sedan, det är bara att hoppas att Nils Fredrik Hjelmqvist även förtecknar alla de artiklar och skrifter som tillkommit under senare år. De förtjänar att redovisas, inte minst den samling verser som Bengt Hjelmqvist utgav under titeln

Smålandskringlor inför sin 100-årsdag. En annan titel från senare år som är omistlig i detta sammanhang, "Legenden om Lund". Utan att svika Småland och andra tidigare bygder bevisar Bengt Hjelmqvist att han i andanom ständigt förblivit en äkta lundensare var han än i världen befunnit sig.

Alla meriter och utmärkelser till trots är det inte dessa som i första hand vittnar om Bengt Hjelmqvists liv. Det är i stället minnet av hans engagemang och vetgirighet och hans – i ordets bästa bemärkelse – ständiga nyfikenhet inför allt och alla han mötte. Ett självklart centrum blev han i den stora umgängeskretsen på Åry herrgård, jämt angelägen att knyta nya kontakter, intresserad av och lyhörd inför sin omgivning.

Dessbättre lever hans stämma kvar i skrifter och tal som bevarats. "Det är en skam att vara ljum", detta var titeln på ett radioföredrag som Bengt Hjelmqvist höll om en bibliotekspionjär från bibliotekens barn-dom. Mottot är säkerligen inte valt av en slump, det karakteriserar i hög grad Bengt

Hjelmqvists egen gärning och hans eget kynne.

Till Bengt Hjelmqvists 90-årsdag samlades hans tal och artiklar i biblioteksfrågor i en bok med titeln *Det starka biblioteket*. Innehållet vittnar inte endast om bibliotekens utveckling utan i lika hög grad om Bengt Hjelmqvists friska syn på framtidens bibliotek och de förändringar som ständigt måste ske. Ett litet citat härur om vilka slags människor samhället behöver – och då rör det sig förstås inte endast om bibliotekarier. Som framgår handlar det om språkfålar:

”En språkfåle, säger Svenska akademiens ordbok, är en yster och bångstyrig eller eldig och livlig häst. I svensk bibliotekshistoria har det funnits många språkfålar, av båda könen... Det är språkfålar som gått i spetsen, ibland bångstyriga, alltid eldiga. De trygga och arbetsamma ardennerhästarna behövs också. De blir ofta de som får dra lasset, men språkfålar dansar före på vägen.”

Att döma av Bengt Hjelmqvists gärning tycks han på ett förunderligt sätt ha tillhört bägge raserna.

Ett personligt minne från min tid som nykläckt bibliotekarie på 1950-talet. Jag höll på med en artikel om biblioteksservice till förståndshandikappade och tog därför med stor respekt skriftlig kontakt med Bengt Hjelmqvist. I hans svarsbrev mötte jag för första gången i mitt liv avslutningsorden ”din tillgivne”. Jag uppfattade inte detta som en konventionell fras utan som ett väfnast löfte om fortsatta kontakter. Och så blev det.

I samlingen *Smålandskringlor* finns en slutstrof ”Under eken” som jag bär med mig. Det är en sista hälsning från Bengt Hjelmqvist på Åry herrgård.

Jag sitter under eken
och lyss till fågelsången.
Snart är det slut på leken,
snart är det sista gången.
Men än finns ljusa timmar
och mellan trädens stammar
man ser en sjö som glimmar.
Och solnedgångsljuset flamar.

Olle Wingborg

Tidigare bibliotekschef i Växjö

Johanna Hansson, Upplands-Bro bibliotek, om Svensk Biblioteksförnings verksamhetsinriktning:

Biblioteken i ett lärande samhälle

Hur kom ni fram till att Bibliotek i ett lärande samhälle är det som föreningen ska inrikta sin verksamhet på under de kommande åren? Hur diskuterade ni?

– För det första tycker jag att man kan diskutera om man ska ha en verksamhetsinriktning eller inte? Jag tycker inte det är självklart. Det gäller ju att hitta en som alla verkligen kan jobba med. En verksamhetsinriktning får inte vara för smal och den måste angå alla. Det här kommer vi att fortsätta att diskutera i samband med att vi drar upp riktlinjerna för föreningens strategiarbete. När vi slog fast den här verksamhetsinriktningen diskuterade vi mycket kring bibliotekens roll i tillväxten, bibliotekens roll i utbildningen, hur biblioteken kan arbeta för att få status i den egna organisationen... och så småningom utkristalliserades inriktningen till att omfatta ”Biblioteken i ett lärande samhälle”.

I verksamhetsinriktningen står det bland annat: ”Vi behöver förmedla en rättvisare bild av biblioteket och vad biblioteket kan tillföra ett lärande samhälle.” Hur och med vilka medel ska ni göra det?

– Vi ska använda de resurser vi har i föreningen i form av specialgrupper, regionföreningar, kansli och styrelse. Jag tror att vi

har varit lite förvirrade, vi har slagit fast den här inriktningen utan att riktigt veta hur vi ska jobba med den. Vi har inte riktigt haft någon idé om hur vi ska driva frågorna. Det tror jag har klarnat nu. Jag tycker att det är viktigt att specialgrupperna och regionföreningarna driver de här frågorna utifrån sina specifika verksamheter.

– Ska man ha en verksamhetsinriktning ska den syfta till att göra föreningen mer synlig och mer tydlig, att föreningen talar med en röst. Det är styrelsens roll att peka ut riktningen i dialog med specialgrupper och regionföreningar. Vi måste bli bättre på att föra den dialogen.

Vad är din egen vision kring verksamhetsinriktningen? Vilka konkreta resultat hoppas du att verksamhetsinriktningen ska kunna bidra till?

– Min vision är att vi arbetar både utåt och inåt – utåt genom lobbyinriktat arbete och inåt med den egna rollen och att detta sammantaget leder till att föreningen får en tydligare profil. Jag tycker att det är viktigt att vi inte glömmer bort att arbeta med den egna rollen: vad vill vi, vad gör vi, hur gör vi och varför? Den bild vi vill föra fram kräver att vi även arbetar med vår egen roll. Min förhoppning är också att man ser föreningen som ett stöd när man vill utveckla verksamheten.

Varför är just bibliotekens verksamhet en viktig del i samhällets utveckling mot jämlikhet, tillväxt och välbefinnande? Det kan väl sägas om andra institutioner också?

– Man kan bli viktig om man inte är så himla upptagen av sin egen roll och mer engagerad i den roll man har i relation till andra. Man kan hålla på att hävda biblioteket tills man blir blå i ansiktet men jag tror inte man kommer någonstans om man inte som biblioteksanställd intresserar sig för allt det som finns runt omkring biblioteken också. – Snarare än att hävda biblioteket i alla lägen ska man istället lyfta fram verksamheten – då tror jag att biblioteken kan få en betydelse för tillväxt och välbefinnande. Men biblioteken kan inte göra det ensamt, det krävs samverkan med andra aktörer.

Henriette Zorn

Arkivpropositionen betonar tillgänglighet – men avgiftsbeläggning ska utredas

Man kan väl säga att den hamnade lite i skymundan av den efterlängade forskningspolitiska propositionen. Men bara någon dag efter att forskningsproppen presenterades överlämnade regeringen och samarbetspartierna sin proposition i arkivfrågor.

Sammanfattningsvis kan man säga att den innehåller ett enda förslag, inga nya pengar och en rad så kallade ”bedömningar” som regeringen gör där man framför allt betonar samverkan och samordning mellan statliga och kommunala arkiv – inte minst i frågor som rör digitalt material och tillgänglighet.

För att öka tillgängligheten till arkiven föreslår regeringen att ett tidsbegränsat nationellt uppdrag för arkivpedagogiska insatser inrättas på arkivområdet. Uppdraget ska sträcka sig över perioden 2006–2008 och ges till ett enskilt arkiv. Med enskilda arkiv avses i första hand sådana som förvaras hos enskilda arkivinstitutioner. Ett enskilt arkiv kan till exempel vara näringslivsarkiv och folkrörelsearkiv. De enskilda arkiven innehåller inte handlingar som är att anse som allmänna handlingar och de regleras inte heller av lagstiftningen på arkivområdet.

Vilket enskilt arkiv som ska bli mottagare av det arkivpedagogiska uppdraget är ännu inte klart. Enligt förslaget ska uppdraget dock finansieras inom befintlig ram för utgiftsområdet. Regeringen kommer i budgetpropositionen för 2006 föreslå att en miljon kronor årligen anvisas för uppdraget.

Vad menar man då med arkivpedagogiskt arbete? Det handlar bland annat om att öka tillgängligheten och att nå en bredare publik, att till exempel lära barn och ungdomar att söka och sammanställa information samt att kritiskt granska den. Vidare kan det handla om att öka intresset för historia och samhällsfrågor både i närmiljö och i ett bredare perspektiv. Inte minst kan det omfattas av satsningar som riktar sig till människor med annan kulturell bakgrund än den svenska och till teknikovana eller funktionshindrade personer.

Beträffande de enskilda arkiven slår regeringen också fast att de ska ses som en del av det nationella kulturarvet. Däremot anser

man inte att arkivlagen behöver kompletteras med någon särskild skrivning som slår fast det.

När Arkivutredningen lämnade över sitt betänkande Arkiv för alla – nu och i framtiden (SOU 2002:78) föreslog man bland annat att Riksarkivet och landsarkiven skulle slås samman till en myndighet under namnet Arkivverket. I propositionen gör regeringen klart att en sådan sammanslagning inte är aktuell. En alltför stor omorganisation skulle få återverkningar på hela arkivsektorn och dessutom försvaga landsarkivens ställning och därmed ”försvåra deras regionala uppdrag”, är några av de skäl som anges mot en sammanslagning.

Förbättrad tillgänglighet av arkivmaterial är något som återkommande betonas i propositionen. Lite konstigt är det därför att regeringen ger Riksarkivet i uppdrag att tillsammans med Ekonomistyrningsverket

analysera och lämna förslag om hur man ska ta betalt för tjänster, artiklar m m. Avgiftsbeläggning är väl inte precis ett sätt att öka tillgänglighet. Också det har regeringen tänkt på och skriver lite brasklappsliknande i propositionen: ”I sammanhanget skall dock beaktas att det utifrån demokratisk synpunkt är mycket viktigt att alla har möjlighet att ta del av arkivmaterial och att det är av ringa betydelse att en avgiftsbeläggning inte faktiskt innebär att tillgängligheten till materialet minskar.”

Ska man tolka det som att man vill avgiftsbelägga men bara lite grand?

Henriette Zorn

Regeringens proposition
2004/05:124
Arkivfrågor
www.regeringen.se

Stöd till regional biblioteksutveckling

Förra året gick merparten av Kulturrådets stöd till regional biblioteksutveckling till större länsövergripande projekt som syftade till att öka servicen till biblioteksanvändarna. Då fick ett tiotal projekt dela på totalt 2,2 miljoner kronor. Vid årets tilldelning fick fler projekt dela på tre miljoner kronor. I år har Kulturrådet valt att lyfta fram projekt som främjar integration och social jämlikhet. Det handlar framför allt om utvecklingsarbete för personer med annat språk än svenska samt projekt som syftar till att underlätta för personer med funktionshinder. Prioriterats har också projekt som riktar sig till barn och unga.

Mest pengar, 600 000 kronor, får Regionbibliotek Stockholm för andra året av det treåriga projektet Iim-it som syftar till att utveckla lokalt anpassade hybridbibliotek. Länsbiblioteket i Jönköping får 325 000 kronor i stöd för framtidsprojektet Mars Express 2020 (år 2 av 2) där man bland annat i

nära samarbete med barn och ungdomar vill utveckla barnbiblioteken och då särskilt med avseende på det fysiska rummet. Länsbiblioteket i Skåne får 200 000 kronor i stöd för projektet Ordbron 2 (år 2 av 2). Samma summa får Länsbiblioteket i Östergötland för det ettåriga projektet Bibliotek utan hinder. Nämnas ska också att Regionbibliotek Västra Götaland får 100 000 kronor för att även i år genomföra kursen Metodutveckling i skönlitterärt arbete (musa) som bb1 tidigare skrivit om. Regionbibliotek Västra Götaland får även 167 000 kronor för att marknadsföra folk- och skolbibliotekens äppelhyllor och dessutom ta fram en särskild logotyp för böcker och andra medier som är särskilt anpassade för funktionshindrade.

HZ

Hela listan med beviljade bidrag finns på Kulturrådets hemsida www.kulturradet.se

Katriina Byström om Bologna-deklarationen

"Vi räknar med stora förändringar"

Utbildningen i biblioteks- och informationsvetenskap kommer att förändras. Det handlar om en anpassning till Bologna-deklarationen, som strävar efter att harmonisera systemen för högre utbildning i Europa.

– Vi har arbetat med det här i mer än ett år och vi räknar med stora förändringar, säger Katriina Byström, prefekt för Institutionen Biblioteks- och informationsvetenskap/Bibliotekshögskolan i Borås.

Framförallt handlar det om att anpassa utbildningen till den gemensamma programstruktur för högre utbildningar i Europa som Bologna-processen strävar mot. Först en treårig grundutbildning, kandidat, tvåårig magister- eller masterutbildning och till sist en forskarutbildning på tre år.

Idag är utbildningen i biblioteks- och informationsvetenskap i Borås i praktiken tvåårig, även om man har möjlighet att läsa upp till fyra år. Man kan komma direkt från gymnasiet eller efter att ha studerat andra högskoleämnen först. Anpassningen till Bologna-modellen betyder att man inte har samma frihet att ta in studenter.

Dagens grundutbildning kommer att delas upp i två varianter: En treårig grundutbildning för studenter som kommer direkt från gymnasiet och tvååriga masterutbildningar för dem som redan har en grundutbildning.

Syftet med masternivån är att den ska fördjupa grundnivåns kunskaper och förbereda för forskning. Det innebär naturligtvis olika saker beroende på vad man läst tidigare. Masterutbildningar som riktar sig till elever som redan läst biblioteks- och informationsvetenskap kommer att fördjupas. De som har sin grundutbildning i ett annat ämne måste av förklarliga skäl börja från grunden och får en något ytligare, eller åtminstone smalare master.

Förändringen ändrar däremot inte förutsättningarna för de senare att gå vidare till forskarutbildning.

– De kommer naturligtvis att kunna nyttja sin grundutbildning och på det sättet kan många spännande frågeställningar skapas, menar Katriina Byström, och fortsätter:

– Men det är så få som fortsätter till forskning att vi ändå inte kan göra masternivån så vetenskaplig att den endast möter forskarstuderandes behov.

Hon räknar med att antalet masteralternativ ska bli ännu fler i framtiden, med inriktningar som exempelvis ledarskap, digitalisering och lärande i biblioteks- och informationsvetenskapligt perspektiv.

Förutom själva strukturen på utbildningen är examinationen en stor förändring. Inte nog med att betygsskalan ska bli sjugradig, den ska också följa en statistisk normalkurva. Den som har åldern inne kan känna igen det från det relativa betygssystemet.

– Det känns som att gå bakåt i tiden, tycker Katriina Byström.

Det är en åsikt hon delar med de flesta svenska högskolor och universitet. Idag arbetar man snarare med målrelaterade betygssystem. Det har funnits idéer om att man skulle kunna ha parallella betygssystem, ett målrelaterat och ett statistiskt grundat, men det skulle innebära mycket merarbete.

– Harmonisering innebär väl att man får rätta sig i ledet, konstaterar hon.

Institutionen Biblioteks- och informationsvetenskap/Bibliotekshögskolan räknar med att kunna erbjuda de nya programmen hösten 2007, vilket betyder att de måste vara klara sommaren 2006. Här är Sverige långt efter övriga Norden. Danmark, Norge och Finland är redan igång eller startar till hösten med den nya utbildningsstrukturen. Katriina Byström menar att det saknas nationella beslut: Vad säger staten? Hur ska övergången se ut? Vilka regler ska gälla?

Men hon hoppas också på ett större intresse inom kåren.

– Vi behöver veta vad man säger på fältet om den nya utbildningen, och för det behövs en diskussion, säger Katriina Byström.

Annika Eriksson

Katriina Byström.

FAKTA: VAD ÄR BOLOGNAPROCESSEN

- Bologna-deklarationen strävar efter att systemen för högre utbildning i Europa ska närma sig varandra. Mobilitet och integration är nyckelord.
- Bologna-processen startade 1998 när Frankrikes, Italiens, Storbritanniens och Tysklands ministrar för högre utbildning skrev under en gemensam deklaration. Antalet länder som undertecknat är nu snart uppe i 50.
- Konkret handlar det om att göra det lättare att förstå varandras examina. Idén är att det ska främja rörlighet och anställningsmöjligheter inom Europa och dessutom göra Europa intressantare som utbildningskontinent. Vissa menar att det handlar om likriktning. Andra ser det som en teknisk beskrivning där alla möjligheter finns att behålla nationella särmerken.
- Ett första steg är att införa lika examensnivåer. Det innebär en treårig grundutbildning, kandidat, därefter en tvåårig masterexamen och till sist en forskarutbildning på tre till fyra år. Eventuellt blir det obligatoriskt med en master för att söka forskarutbildning.
- En annan förändring handlar om poängsystem och betyg, som enligt Bologna-deklarationen ska följa ECTS, European Credit Transfer System. ECTS poängberäkning för ett år är 60 poäng, jämfört med Sveriges 40 poäng. I Sverige är den vanligaste betygsskalan tregradig, underkänd, godkänd och väl godkänd, medan ECTS:s skala är sjugradig.
- Bologna-processen är frivillig och inte juridiskt bindande.

Bologna och biblioteken

Diskussionerna kring Bolognaprocessen handlar till största del om förändringar i utbildningarna. Desto mindre talas det om den övriga verksamheten på universitet och högskolor. Vad betyder förändringarna t ex för bibliotekens praktiska arbete? BBL har talat med några företrädare från universitetsbiblioteken.

Mittuniversitets bibliotek

Mittuniversitetet har som målsättning att ha genomfört Bolognaprocessens förändringar år 2006. Roland Hjerpe, överbibliotekarie, menar att tydliggörandet av de tre utbildningsnivåerna kommer att förändra bibliotekets arbete.

–Betoningen på nivå 2, masterexamen, kommer att ställa andra krav på biblioteken, säger Roland Hjerpe,

–Det gäller både inköp och den litteratur som används i undervisningen.

Bolognaprocessens strävan efter att främja rörlighet innebär också att man får räkna med fler studenter från andra länder. Det kan vara svårt att veta vilken syn de har på hur biblioteket ska användas.

–Långsiktigt kommer det antagligen att betyda att även bibliotekens arbete måste harmoniseras, tror Roland Hjerpe.

Växjö universitetsbibliotek

–Den viktigaste frågan är sannolikt i vilken mån det kommer att förekomma uppsatser och andra självständiga arbeten, anser Tommy Johansson, tf överbibliotekarie.

Enligt den information han fått kan det bli färre av såväl den typen av arbeten som av vissa fördjupningskurser. Det kan innebära en del förändringar eftersom bibliotekets resurser används mycket just vid fördjupningar och uppsatsskrivande.

Den förändrade utbildningsstrukturen kommer sannolikt även den att påverka bibliotekets arbete.

–Ingen vet riktigt hur och på vilket sätt men förändrade kurser betyder förändrad och antagligen ökad efterfrågan på ny kurslitteratur, menar Tommy Johansson.

Det finns alltså gott om frågetecken. Men när det gäller den ökade mobiliteten har Tommy Johansson däremot inte så stora farhågor:

–Växjö universitet har redan nu många

internationella studenter. Ett ökat utbyte kommer nog inte att förändra verksamheten särskilt mycket.

Lunds universitetsbibliotek

–I Lund kan det se väldigt olika ut på olika fakultetsbibliotek, så jag kan egentligen bara svara för oss, säger Catta Torhell, chef för Social- och beteendevetenskapliga biblioteket i Lund.

Men vid samhällsvetenskapliga fakulteten ligger man långt framme i planerna, med fokus framförallt på den nya mellannivån, masterutbildningen. Senast hösten 2006 hoppas man kunna ge tre nya masterutbildningar och biblioteket är informerat om upplägget och inriktningen på dem.

–Vi har redan nu börjat snegla på hur vi ska kunna möta behoven, berättar Catta Torhell.

Bolognaprocessens strävan efter större rörlighet mellan lärosäten är något Catta Torhell välkomnar.

–Intresset för internationellt utbyte verkar ha stagnerat, man kan hoppas att det här blir en nytändning.

Studenter som flyttar på sig är på många sätt positivt för biblioteket. Återvändande studenter kommer med ny beställarkompetens, och utländska studenter har krav och förväntningar som i sin tur gör dem till en påtryckargrupp i utvecklingsarbetet. Dessutom tycker Catta Torhell att det är stimulerande att möta just de här biblioteksanvändarna i sitt arbete.

–Det finns inget roligare än att möta grupper som vet vad dom vill och ställer relevanta frågor, säger hon.

Pagrotsky backar om sjugradiga betyg

Trots kritiken från landets lärosäten har regeringen hittills varit positiv till den sjugradiga betygsskalan. Men Leif Pagrotsky verkar välja en annan väg.

Det handlar om det förslag som dåvarande utbildningsdepartementets arbetsgrupp presenterade i *Högre utbildning i utveckling* (Ds 2004:12). Det nuvarande systemet har en normerande betygsskala i tre steg: väl godkänd, godkänd och underkänd. Det är den skalan som tillämpas om inte den enskilda högskolan själv väljer en annan variant.

Enligt arbetsgruppens förslag skulle den sjugradiga skalan bli normerande och ersätta den tidigare.

–De vill också göra den ännu mer bindande genom att göra det möjligt för studenten att kräva betyg i den skalan även om högskolan föreskrivit annat, berättar Tuula Kusmanen, Högskoleverket.

Men nu backar alltså Leif Pagrotsky och i Högskolepropositionen väntas inte något förslag på ändring.

AE

Vill du annonsera?

Ring eller mejla Bo Eriksson!
08-717 87 99
070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com

AE

Talboken 50 år

Från fonograf till multimedia

Talbokens historia är en berättelse om hur nyfikna och envisa människor kan lösa problem som verkar oövervinnerliga. Vi som deltog i Talboks- och punktskriftsbibliotekets jubileumskonferens i Stockholm i början av april, "Från rullband till bredband", fick höra historien.

En av de viktigaste svenska förgrundsgestalterna är Charles Hedkvist, ordförande i De Blindas Förening (dbf) åren 1956-75. Liksom de flesta blinda på den tiden fick han ingen teoretisk utbildning. Istället blev han borstbindare vid Yrkeskolan för blinda män i Kristinehamn. Men 1937, 27 år gammal, tog han ändå sin studentexamen och under andra världskriget arbetade han som chef på ud:s radiobyrå, där han kom i kontakt med ljudinspelningsapparatur.

Han insåg möjligheterna med den nya tekniken och vid andra världskrigets slut startade han Sekreterar-Service, ett företag som använde inspelningar istället för steno-graferade anteckningar för att dokumentera konferenser. Sekreterar-Service läste även in vissa böcker, ofta deckare, eftersom det var en genre Charles Hedkvist själv tyckte mycket om.

dbf gav ekonomiska bidrag till norska Tandbergs Radiofabrik AS, och 1954 demonstrerade företaget den första rullbandspelaren för Charles Hedkvist, en teknik han genast anammade. När de statliga bidragen inte räckte för att ge de blinda tillgång till bandspelare för att kunna lyssna startade Charles Hedkvist en insamling som löste detta.

FOTO: ANNIKA SUNDIN

Jan-Erik Wikström, fd utbildningsminister, öppningstalar vid talbokens 50-årsjubileum

Men fler än ingenjörer och synskadade har bidragit till talbokens historia. Jan-Erik Wikström, kulturminister 1976-82 och konferensens öppningstalar, var den minister som var med om att göra tpb till en statlig myndighet.

– Jag är den enda liberal som med glädje förslagit ett socialiseringsprojekt, berättade Jan-Erik Wikström stolt.

Och sedan kommer vi till en hel grupp pionjärer. Där ingår Ingar Beckman Hirschfeldt och Kjell Hansson på tpb, Jan Lindholm och Lars Sönnebo från det svenska mjukvaruföretaget Labyrint, Stephen King från rnib, Royal National Institute of the Blind samt Hiroshi Kawamura, från det ja-

panska teknikföretaget Plextor. Eller med ett ord: daisy.

daisy, Digital Audiobased Information System, är det informationssystem som gjort den navigerbara ljudboken möjlig och därmed revolutionerat talboken.

Jan Lindholm, Lars Sönnebo och Kjell Hansson berättade den fantastiska historien om daisy:s tillkomst, iförda grova kängor, mustascher och med vimplar i händerna.

– Det är väl såhär pionjärer ser ut, sa Lars Sönnebo och rättade till lösmustaschen.

Sedan fick vi höra hela berättelsen. Hur det hela började med en tågresa till Falköping hösten 1992, fortsatte med stökiga möten med japaner och ett nätverksarbete på alla håll och kanter för att till sist landa i daisy-konsortiet i maj 1996.

Och idag finns enbart i Storbritannien 40 000 låntagare som lånar ca 10 000 titlar per dag. Eller, som Stephen King formulerade det:

– That's 100 000 hours of listening pleasure every day.

Naturligtvis slutar inte historien här. Arbetet går vidare för att utnyttja allt mer av daisy-teknikens möjligheter som multimedium och för att kunna tillämpa den tekniska utvecklingen på andra områden. Dessutom växer sakta men säkert antalet användargrupper, deltagare i konsortiet och producenter.

För att citera Jan Lindholm om daisy:s framtid "this is just the end of the beginning".

Annika Eriksson

TALBOKENS HISTORIA

1887

Edison uppfann en fonograf. Som användningsområde uppgav han bland annat "to provide means for blind people to listen to recorded sound" (ge möjlighet för blinda att lyssna till inspelat ljud)

1930-talet

Böcker lästes in på gram-mofonskivor i England och USA

1952

De Blindas förening (DBF) spelade sin första talbok på öppen spole. Inläsningen gjordes av Birger Malmsten som läste en novell av Dagmar Edqvist.

1955

DBF började låna ut talböcker.

1960

Riksdagen antog en lag som gjorde det möjligt för bibliotek och andra organisationer att fram-

ställa talböcker för synskadade och rörelsehindrade. Bibliotekstjänst startar försäljning av talböcker.

1963

Högskolestuderande med synskadade och rörelsehindrar får studentlitteraturen inläst som talbok.

1975

Talböcker produceras endast på kassett.

1976

Den svenska talboksmodellen fastlogs. Den innebär att staten ansvarar för produktion, information och lånecentral-funktion medan kommunerna står för utlåning till enskilda.

1977

Alla personer med läshandikapp får låna talböcker genom avtal mellan Författarförbundet och staten.

1980

TPB blir statlig myndighet med mål att bli lånecentral för talböcker.

1986

TPB har inga enskilda låntagare kvar.

1988

Studenter med dyslexi får studielitteratur framställd av TPB.

1993

DAISY-konceptet föds.

1995

TPB gör den första överföringen från kassett till cd-rom.

2001

TPB påbörjar digital produktion i DAISY-format.

2003

Service till studenter med läshandikapp decentraliseras till universitets- och högskolebiblioteken. Källa: huvudsakligen Bibliotek för alla, nr 1/2005

Gör livet enklare - använd EBSCO!

Förvärvandet av förlagspaket medför många nya utmaningar i bibliotekens vardag. Oavsett om transaktionen sker direkt med förlaget eller via ett konsortium kan EBSCO erbjuda samma högkvalitativa service som vi erbjudit för tryckta prenumerationer i 60 år. Du får kompletta och uppdaterade listor över de titlar som ingår i paketen, hjälp vid accessproblem, uppdatering av IP-adresser, tolkning av licensvillkor, import till egen katalog m.m.

EBSCO gör jobbet åt dig!

CUSTOMERFOCUSEDCONTENTDRIVEN

www.ebsco.com

EBSCO
INFORMATION SERVICES

Många uppgifter leder till otydlig identitet

Det finns en stor skillnad mellan hur allmänheten ser på folkbiblioteket och hur det uppfattas internt. 2004 års Greta Linder-stipendiat Fia Söderberg gav sig ut på jakt efter den svenska folkbiblioteksidentiteten och fann att mycket har förändrats. Frågan är bara om resten av världen har förstått det.

Det började med att Fia Söderberg läste en bok, *Kampen om biblioteket* av Brita Calamnius. Den handlade om den stora konflikt som ägde rum i samband med sammanslagningen mellan Stadsbiblioteket och Högskolebiblioteket i Visby för några år sedan. Fia Söderberg fascinerades av det enorma motstånd som allmänheten uppbringade gentemot sammanslagningen. Delvis handlade det förstås om konflikten mellan Gotland och fastlandet. Men hon tyckte sig också se något annat: en ideologisk konflikt som i grunden hade sina rötter i bilden av folkbiblioteket, i själva folkbiblioteksidentiteten.

– Jag frågade mig vad det var man uppfattade som så hotfullt. I mina ögon framstod ju sammanslagningen bara som något positivt, säger Fia Söderberg.

Hon började fundera mer och mer över de bilder vi har av biblioteket, såväl inom som utanför biblioteksvärlden. Eftersom hon under sina tio år i yrket också jobbat mycket med information och marknadsföring på bibliotek var detta frågor som redan tidigare legat henne varmt om hjärtat.

Det blev upprinnelsen till den forskningsöversikt om folkbibliotekets identitet 1995–2004 som Fia Söderberg nyligen avslutat, finansierad med hjälp av dik-förbundets Greta Linder-stipendium 2004. I styrelsens motivering stod bland annat att de frågor hon avsåg att ta upp är i ”hög grad aktuella. Hur synliggör och kommunicerar man på bästa sätt ett folkbiblioteks verksamhet med omvärlden?”

– Jag har länge upplevt att det finns en

diskrepans mellan allmänhetens bild av biblioteket och den som finns i biblioteksvärlden. Något brister i kommunikationen, inte minst mellan politiker och folkbibliotek. Frågar man politiker börjar de gärna prata om ”sin barndoms bibliotek”.

Samtidigt som folkbiblioteket på många sätt förändrat och utvidgat sin verksamhet lever alltjämt en traditionell bild kvar hos allmänheten, menar Fia Söderberg. Den som inte besöker ett bibliotek regelbundet har ofta en föråldrad bild av det och dess verksamhet. Och det kan bli problematiskt om den bilden omfattas av de politiker som förfogar över resurserna till biblioteksverksamheten.

I sitt undersökningsarbete har Fia Söderberg läst allt från avhandlingar till C- och D-uppsatser. Hon har tittat på hur folkbiblioteket har skildrats i lokalpress, i debatt och i folkbildningshänseende. Diskrepansen mellan identitet och image lever i högsta grad kvar idag. En av hennes slutsatser är att folkbibliotekets utökade uppgifter har lett till en ännu mer mångfacetterad, spretig och därmed otydlig identitet. Genom sina många olika funktioner har biblioteket kommit att betyda mängder av olika saker för olika användare. Samtidigt lever en djupt rotad bild av biblioteket som folkbildande institution kvar.

– Jag blev förvånad över att det fortfarande finns en sådan stark förankring i folkbildning. Det talas mycket om det som begrepp, inte minst bland politiker, beslutsfattare och personal. Det känns som om begreppet har fått något av en renässans.

Samtidigt suddas bilden av folkbiblioteket som fostrare och bildare ut alltmer, det är en av de slutsatser Fia Söderberg dragit av sitt forskningsarbete. Den har i stället ersatts av en mer individuell och instrumentell funktion. Folkbildningen är fortfarande närvarande, men ”uppifrånperspektivet har förvandlats till ett underifrånperspektiv” som hon skriver. Biblioteket ska tjäna, inte fostra, sina användare.

I samma takt har bibliotekets kulturidentitet fått stå tillbaka till förmån för en ökad informationsidentitet.

– I alla fall är det så på många av de större biblioteken. Ändå är kulturen fortfa-

– Jag har länge upplevt att det finns en diskrepans mellan allmänhetens bild av biblioteket och den som finns i biblioteksvärlden, säger Fia Söderberg som skrivit en uppsats om folkbibliotekens identitet.

rande kärnan i verksamheten. På mindre landsortsbibliotek är inte informationsidentiteten lika stark.

Hon känner ingen oro för att kulturidentiteten helt skall trängas bort, men däremot bekymrar det henne att så många bibliotek verkar ha svårt att prioritera gentemot omvärlden. Helt enkelt bestämma vad man vill vara för sorts bibliotek.

Där spelar också marknadsföringen av biblioteket en viktig roll. Det har blivit mer legitimt med marknadsföring i biblioteksvärlden konstaterar Fia Söderberg, men fortfarande finns mycket man kan göra. Bland annat öppna för samarbeten med andra yrkeskårer.

– Det behöver inte vara en fet reklambyrå, men branscher med mer kännedom om marknadsföring och kommunikation. Sådana som är bra på att förmedla ett budskap till omvärlden.

”Biblioteken måste bli mer offensiva och tydliga, och sluta upp med att vara defensiva”, skriver hon i sammanfattningen. Vägen dit går genom det interna arbetet och ett tydligt ledarskap. Som Fia Söderberg skriver: ”Den som inte vet vem hon är, kan inte heller visa vem hon är”.

Annina Rabe

FAKTA: FIA SÖDERBERG

Aktuell med: Uppsatsen ID – på spaning efter folkbibliotekets identitet. 2004 års Greta Linder-stipendiat.

Läs uppsatsen i dess helhet på: www.dik.se, välj ”yrken” sedan ”bibliotekarie” och där i högerspalten BF stipendiefond

Arbets: Just nu som kulturstrateg på Kulturkontoret i Uppsala kommun.

Framtidens bibliotek i Nacka: Öppet och profilerat

I ett år har biblioteksverksamheten utretts. I två omgångar har de förslag som tagits fram återremitterats och bordlagts. Men nu har kulturnämnden i Nacka formulerat en vision och bestämt en verksamhetsinriktning som ska ligga till grund för en biblioteksplan.

Ekonomiskt underskott och ett behov av att se över biblioteksstrukturen i kommunen var den huvudsakliga bakgrunden till den biblioteksutredning som kultur- och utbildningsdirektören i Nacka genomfört på uppdrag av kulturnämnden i samma kommun. I uppdraget ingick att ta fram en vision samt tre alternativa utvecklingsvägar för biblioteken i Nacka.

Efter drygt ett års utredning och ett par återremitteringar ställde sig kulturnämnden i mitten av mars enhälligt bakom visionen "Bibliotek Nacka – det öppna biblioteket". Dessutom fattade man beslut att biblioteksverksamhetens framtida inriktning ska vara "det profilerade biblioteket". För att tydliggöra att alla enheter tillhör samma organisation kommer också "Nacka Stadsbibliotek" byta namn till "Bibliotek Nacka". Under året, kanske redan efter sommaren, kommer en biblioteksplan att presenteras som bygger på de beslut som kulturnämnden nu har fattat om verksamhetens innehåll och utveckling.

"Bibliotek Nacka – det öppna biblioteket" följer kommunens övergripande vision för "Öppenhet och mångfald". Biblioteksvisionen innehåller inga framåtsyftande mål utan vill spegla en viljeyttring från

"Det profilerade biblioteket" innebär att biblioteken i Nacka anpassar sina verksamheter efter olika profiler. En enhet kan till exempel ha tyngdpunkten på barn- och ungdom.

nämndens sida om vad biblioteksverksamheten borde vara och vad den ska innehålla.

Den slår fast att Bibliotek Nacka ska vara "en öppen arena där allt kan hända, som alltid är öppet och tillgängligt för alla, är öppet för ständig förändring och utveckling, har en öppen dialog och kommunikation och är öppet för samarbete och samverkan." Samtliga delar i visionen preciseras sedan ytterligare punkt för punkt. Men kan man verkligen kalla detta för visioner? Borde inte allt det som listas ovan vara självklarheter i biblioteksverksamheten?

– Ja, det kan man tycka. Vi hade också många diskussioner kring detta. Det här är ju ingen biblioteksplan utan en vision som ska ligga till grund för en plan. Och man kan ju tycka att självklart borde ett bibliotek vara allt det här som står i visionen. Men så ser det inte ut överallt, säger Maria Jacobsson, sakkunnig i kulturfrågor i Nacka kommun.

– Tidigare har det inte varit så tydligt vad man vill med biblioteken i Nacka. Det här har varit ett sätt att göra det tydligare för politikerna. De har fått en större förståelse för bibliotekets verksamhet. För dem som arbetar i verksamheterna är det självklarheter. Men jag tror att även för dem har det här arbetet på många sätt varit tydliggörande, menar Maria Jacobsson.

Inriktningen "det profilerade biblioteket" kommer att innebära att biblioteken anpassar sina verksamheter efter olika profiler. En enhet kan till exempel ha tyngdpunkten på barn- och ungdom, en annan på studier och information. Profilbiblioteken kan, menar kulturnämnden, i större utsträckning "tillgodose de olika målgruppernas behov eftersom de erbjuder specialanpassad service och bättre kvalitet för besökarna."

Redan idag finns en viss profilering av biblioteksverksamheten i Nacka genom Dieselverkstadens bibliotek som tydligt rik-

Biblioteket som inkastare

Fisksätra föreslår lokalt kulturpolitiskt program

tar sig till ungdomar och satsar på nya medier. Ännu är det inte bestämt vilka profiler det ska vara och vilka bibliotek som ska ha vilken inriktning. I utredningen föreslår man följande: barn/ungdom, mobil mediecentral, läsesalong, studie/info, mångkultur/globalt, äppel/social och film/musik. Utöver sin profil ska alla bibliotek ha en basverksamhet med en bestämd nivå när det gäller media.

I samband med att biblioteksplanen blir klar hoppas man också att det ska ha klarat vilken profil varje bibliotek ska ha.

– Kulturnämnden vill att man skyndar långsamt. Profilerna ska växa fram lokalt och i nära samarbete mellan dem som jobbar på biblioteken och dem som bor och verkar i respektive område. Det får inte bli så att vissa grupper känner sig utestängda. Flexibilitet är också viktigt. Om behoven förändras i något område måste det vara möjligt att byta profil, säger Maria Jacobsson.

I nuläget finns inga planer på att lägga ned några filialer vilket det har varit tal om tidigare. Även om kostnaderna för en profilering av verksamheten ökar initialt hoppas man på sikt kunna spara pengar genom ett bättre resursutnyttjande av både personal och media.

– Även om man inte hade gjort någonting alls hade kostnaderna ändå ökat. Problemet i Nacka är att alla bibliotek, utom Dieselverkstadens, ligger i köpcentra vilket gör att man har höga hyror. Nu har nämnden bestämt att man vill ha kvar biblioteken där. Det innebär att vi även framöver kommer att ha höga kostnader för våra bibliotek även om de annars inte kostar mer än någon annanstans, säger Maria Jacobsson.

Henriette Zorn

Bibliotek Nacka består av biblioteken i Dieselverkstaden, Älta, Saltsjöbaden, Fisksätra, Orminge och Nacka forum.

I Nacka kommun bildar moderaterna, folkpartiet och kristdemokraterna en politisk majoritet.

Tajningen kunde inte ha varit bättre. Eller sämre, det beror på hur man ser på saken. Men samma dag som moderatledaren Fredrik Reinfeldt gjorde sitt kulturpolitiska utspel i Svenska Dagbladet gjorde Fisksätra bibliotek i Nacka utanför Stockholm också ett utspel. Kommunpolitikerna fanns på plats när bibliotekschefen Barbro Bolonassos och frilansjournalisten Amelie Tham presenterade ett förslag till ett lokalt kulturpolitiskt program som bygger på det som kommunfullmäktige tog år 2000. I en enkel

påskgul trycksak har man satt på pränt allt det som man tycker att kulturpolitiken i Fisksätra ska handla om. Programmet tar sin utgångspunkt i att kulturen är en drivkraft för samhället, att den spelar en central roll för demokratiutvecklingen och att den är viktig för kunskapsutvecklingen. Programmet genomsyras av en helhetssyn där tyngdpunkten ligger på samverkan.

– Vad vi ville när vi presenterade det här var att få ett politiskt uppdrag. Det måste finnas ett uppdrag för samverkan mellan de lokala institutionerna så att vi klarar att organisera alla initiativ som dyker upp. Det finns i Fisksätra så mycket idéer, initiativ och ambitioner – biblioteket klarar inte av att ensam hållbara dem alla. Vi gjorde det här för vi vill vara ett nationellt exempel. Vi vill visa hur kulturen kan vara en kraft i ett område som Fisksätra, säger Barbro Bolonassos.

I Fisksätra kommer häften av invånarna från omkring 70 nationer och talar upp mot 50 olika språk. Många av invånarna är arbetslösa och har låga inkomster, deltagandet i politiska val är lågt.

”Utvecklingen av en lokal kultur och en lokal politik är grunden för en utveckling av långsiktiga, lokala idéer om det dagliga livet i Fisksätra”, står det bland annat i det kulturpolitiska programmet. Och biblioteket tillsammans med Folkets hus, föreningsliv och skolor utgör en väsentlig del för utvecklingen av den lokala kulturen i Fisksätra.

Det lokala kulturpolitiska programmet är ett resultat av ett visst ekonomiskt stöd från Stiftelsen Framtidens Kultur som vill uppmuntra initiativ med lokal förankring.

– Biblioteket bidrar till söka upp begåvningarna, vi ser talangerna som så småningom – med lite hjälp och stöd – kommer att vara de som lokalt genererar fler arbetstillfällen. Jag ser det som att biblioteket kan fungera som inkastare i samhället, säger Barbro Bolonassos. **Henriette Zorn**

Bengt Källgren, Regionbibliotek Västra Götaland, om Svensk Biblioteksförningens verksamhetsinriktning:

Biblioteken i ett lärande samhälle

FOTO: TORRELL EDENBORC

Hur kom ni fram till att Bibliotek i ett lärande samhälle är det som föreningen ska inrikta sin verksamhet på under de kommande åren? Hur diskuterade ni?

– Jag minns inte exakt hur diskussionerna gick. Men jag minns att jag tyckte att man skulle bredda verksamhetsinriktningen mer till att omfatta bibliotekets roll i samhällsomvandlingen. Att biblioteken ska bli synligare och aktivare i samhället i stort. Jag tycker att det är en belastning att biblioteket är så nära knutet till sin funktion som kulturinstitution. Det är viktigt att framhålla att man också är en bildningsinstitution och en stödfunktion i ett lärande samhälle.

– Svensk Biblioteksförning har en viktig uppgift i att belysa detta för politikerna – deras bild av biblioteket är ofta begränsad. Biblioteken måste gå djupare in i ett samhällsengagemang som också går utanför lärandet. Jag är till exempel väldigt intresserad av frågor som handlar om bibliotekens koppling till tillväxt. Att biblioteken ska ses som en närande sektor, inte en tärande. Det är en fråga som jag skulle vilja lyfta fram men man kan ju ta det stegvis och börja med bibliotekens roll i ett lärande samhälle.

I verksamhetsinriktningen står det bland annat: "Vi behöver förmedla en rättvisare bild av biblioteket och vad biblioteket kan tillföra ett lärande samhälle." Hur och med vilka medel ska ni göra det?

– Biblioteksdagarna är ju ett konkret exempel där vi vill visa att verksamhetsinriktningen finns. Det handlar om att få hela föreningen, med specialgrupper och regionföreningar, att verkligen arbeta med verksamhetsinriktningen eller temat, som jag tycker att man kan kalla det. Och det är styrelsens ansvar att se till att inriktningen genomsyrar föreningens tankegod och de aktiviteter som görs. Verksamhetsinriktningen ska gå som en röd tråd genom hela föreningen och verksamheten.

– Jag har en känsla av att "Generationsväxling", föreningens föregående tema, förblev ganska osynligt i ett större sammanhang. När man fattar beslut om en verksamhetsinriktning är det viktigt att man får en acceptans för den och att alla verkligen jobbar mot samma mål.

Vad är din egen vision kring verksamhetsinriktningen? Vilka konkreta resultat hoppas du att verksamhetsinriktningen ska kunna bidra till?

– Helst skulle man vilja att den här typen av lobbyarbete resulterar i att biblioteksfrågorna lyfts upp på den politiska dagordningen. Att beslutsfattare och bibliotekens huvudmän blir mer uppmärksamma på biblioteksfrågor och att det på sikt också ger mer pengar, det vill säga statliga utvecklingsmedel på nationell nivå, till bibliotekssystemet. Parallellt med det måste man arbeta för att uppmärksamma att biblioteken befinner sig i ett lärande samhälle och därför kan ställa krav på ekonomiska omprioriteringar. Det är också viktigt att verksamhetsinriktningen ses som en del av föreningens strategi. Det vore bra om vi kunde samla oss kring ett kraftfullt arbete med den här verksamhetsinriktningen. Att den förankras i en tydlig strategi och med en handlingsplan som förhoppningsvis kan ge verktyg att arbeta vidare med så att det inte bara stannar på pappret.

Varför är just bibliotekens verksamhet en viktig del i samhällets utveckling mot jämlikhet, tillväxt och välstånd? Det kan väl sägas om andra institutioner också?

– Jag tycker inte att man kan göra jämförelser på det här sättet. Ibland kan man få en känsla av att biblioteken är viktigast av

allt: Lägg ner vårdcentraler, dra in postkontoret och låna en bok istället... Så ser det ju inte ut. Biblioteken är lika viktiga som andra samhällsfunktioner – och det ska man visa. Biblioteken ska inte reduceras till en tärande fritidsfunktion, vi ska visa att biblioteken är en del av en närande sektor. Vi bidrar till människors lärande och utbildning och det i sin tur ger tillväxt.

– Men jag tycker inte att biblioteken ska bli en del av utbildningssystemet utan att de ska ha en utbildningsstödjande funktion. Man ska heller inte glömma bort att vi också har en kulturförmedlande roll och det ska vi även fortsättningsvis ha – den är väldigt viktig. Jag brukar säga att biblioteken befinner sig i en korsväg mellan kultur och utbildning. Det är två viktiga huvudspår och dem ska vi värna.

Henriette Zorn

EXLIBRIS

KVALITET - DESIGN - KOMFORT

2000-talets bibliotekshyllor

Med denna smakfulla, flexibla och lätta hylla kan Du sätta personlig touch på inredningen.

Biketjänst
Biblioteksinteriorer
Box 30, 340 30 Vislanda

T: 0472-300 36 E: info@biketjanst.se
F: 0472-344 59 W: www.biketjanst.se

Utsänd bibliotekarie i Paris

Enrica Hallvarsson arbetar sedan två år på Nordiska biblioteket i den franska huvudstaden. Där har hon fått möta en bibliotekskultur som i mycket skiljer sig från den svenska.

Lärdomskvarteren på vänstra stranden i Paris är det Pantheon som utgör centrum. Framför detta profana tempel finns en öppen plats, som på ena sidan domineras av en respektingivande byggnadskoloss, ornamenterad med namnen på lärda män som bidragit till att ge den franska kulturen dess glans. Utanför ingången till byggnaden är det nästan alltid lång kö. De som köar väntar på att få tillträde till ett av stadens mest anrika bibliotek – Bibliothèque Sainte-Geneviève.

På andra sidan byggnaden, på en bakgata med mer anspråkslösa fasader, ligger Bibliothèque Nordique, som fungerar självständigt men som ändå utgör en del av Bibliothèque Sainte-Geneviève.

Bibliothèque Nordique har i olika former existerat i mer än hundra år. I dag förfogar biblioteket över mer än 160 000 böcker. Till drygt hälften är det böcker på nordiska språk. Resten är franska böcker om nordiska förhållanden.

Varje år utökas samlingarna genom inköp. Det sker genom anslag från Bibliothèque Sainte-Geneviève och från de nordiska länderna. Sverige anslår för närvarande 40 000 kronor om året.

Riktlinjerna för inköpen fastställs av en styrgrupp i vilken Sverige, Norge, Danmark och Finland har varsin representant. För Sveriges del är det Barbro Thomas, avdelningschef vid Kungliga biblioteket.

På Bibliothèque Nordique arbetar fem personer. Chefen är en fransman. Men vid sin sida har han en jämställd kollega, som är utsänd från Norden – en tjänst som alternerar mellan de nordiska länderna och som endast omfattar två år.

Sedan ett och ett halvt år tillbaka är det Enrica Hallvarsson som fungerar som utsänd bibliotekarie. I vanliga fall jobbar hon på Kungliga biblioteket i Stockholm, där hon har ansvar för inköp av romansk litteratur.

Enrica Hallvarsson är född och uppvuxen i Italien men för mer än 20 år sedan träffade hon en svensk journalist och flyttade med honom till Sverige.

Fortfarande kan man uppleva Enrica Hallvarsson som mycket italiensk i sin livliga och pratglada framtoning, men i sina värderingar är hon gediget svensk. Med andra ord är hon en person som har gett prov på förmåga till omställning och anpassning.

Och just detta var kanske avgörande för att hon fick jobbet i Paris. Det är åtminstone vad hon själv tror.

– Riksbibliotekarien Thomas Lidman förberedde mig på att förhållandena skulle vara väldigt annorlunda på det franska biblioteket. Och det har verkligen besannats, menar Enrica Hallvarsson.

Redan första dagen blev hon varse att hon hade kommit till ett ställe där saker och ting fungerar annorlunda.

– Jag trodde att jag skulle bli introducerad när jag infann mig på min nya arbetsplats – att jag skulle bli visad runt och att någon skulle informera mig om arbetsuppgifter och annat. Men inget sådant förekom, berättar hon.

– De första månaderna ägnade jag mig åt att försöka känna in och komma underfund med vad som passade sig och vad som skulle göras. Det gick det också – man är ju en

vuxen människa. Men lite introduktion hade inte skadat. Det hade sparat mycket energi.

Enrica Hallvarsson lärde sig efter hand vilka värderingar och beteendemönster som är de rätta. Men det skedde till priset av en hel del tabbar på vägen dit. Som när hon efter fyra månader gick in till chefsbibliotekarien på Bibliothèque Sainte-Geneviève för att presentera sig.

– Det avlöpte väl, bibliotekschefen var mycket trevlig. Men när jag berättade om detta besök för mina kollegor, blev de alldeles förskräckta. Så gör man ju bara inte. Till chefen går man bara om man blivit inkallad.

En annan sak, som Enrica Hallvarsson har lärt sig är att man aldrig ska rikta en fråga till den befattningshavare som sitter inne med svaret. Man ska fråga den närmast underordnade, som i sin tur vidarebefordrar frågan.

De många skillnaderna i beteenden och kulturella koder har Enrica Hallvarsson vid det här laget lärt sig och anpassat sig till. Däremot har hon haft svårare att förlikas med det som hon upplever som en grundläggande attitydskillnad mellan svensk och fransk bibliotekskultur:

– I Sverige står läsaren i centrum och bibliotekarien är framför allt till för att ge läsaren service. I Frankrike däremot, är det böckerna som står i centrum och bibliotekariens främsta uppgift är att förvalta samlingarna.

Enrica Hallvarsson har vid ett flertal tillfällen blivit kort bemött när hon har bett om information från andra bibliotek. Hon har också en talande historia att berätta från det egna biblioteket. Helt nyligen beslutade Svenska kulturinstitutet i Paris att donera en omfattande boksamling på 10 000 volymer till Bibliothèque Nordique. När Enrica Hallvarsson berättade detta för biblioteks-

– I Sverige står läsaren i centrum och bibliotekarien är framför allt till för att ge läsaren service. I Frankrike däremot, är det böckerna som står i centrum, säger Enrica Hallvarsson.

chefen på Sainte-Geneviève, framhöll hon samtidigt vikten av att böckerna i framtiden skulle komma läsarna tillhanda. Bibliotekschefen tittade då stint på henne och svarade: 'Madame Hallvarsson, den saken får bli en senare fråga'.

– För bibliotekschefen verkade det viktigaste vara att böckerna kom till biblioteket vars samlingar därigenom skulle bli ännu större. Dessvärre tror jag att den här attityden är vanlig. De franska bibliotekens källare är förmodligen fulla av böcker som aldrig blivit katalogiserade, som bara existerar i form av siffror i statistiken, säger Enrica Hallvarsson.

Men trots alla skillnader som hon har konfronterats med på sin franska arbetsplats, har hon ändå funnit sig väl tillrätta i denna annorlunda miljö.

Ännu mera stolt är hon över några av de utställningar som hon har åstadkommit. Allra helst utställningen om troll:

– Den har blivit en succé och turnerar nu på folkbibliotek i Paris-regionen. Våra nordiska troll fascinerar tydligen fransmännen – de har ju själva ingen direkt motsvarighet i sin kultur.

Enrica Hallvarsson har också förberett en utställning om H C Andersens resor med anledning av 200 års-jubileet av hans födelse.

– Egentligen borde den utställningen göras av min danske efterträdare som kommer i september. Men det vore kanske grymt att låta honom börja med den uppgiften, säger Enrica Hallvarsson och tänker då på all den tid och kraft som kulturanpassningen krävde för hennes egen del.

Text och bild: **Stefan Andersson**
frilansjournalist, Paris

Enrica Hallvarsson arbetar i vanliga fall på KB i Stockholm. Men just nu upprätthåller hon en alternerande tjänst på Nordiska biblioteket i Paris.

Bo Eriksson ny annonschef på Biblioteksbladet

Från och med 1 maj är Bo Eriksson bb1:s nye annonschef.

Bo Eriksson har många års erfarenhet från försäljning inom mediebranschen och då huvudsakligen inom industrisektorn.

Han har bl a varit annonschef på Ny Teknik och Elteknik och under många år också sålt annonser för tidningar inom livsmedelsindustrin.

Under ett flertal år var Bo Eriksson knuten till Tidningsmakarna i Stockholm. Han har också arbetat med sponsringsverksamhet för bl a Stockholm Open och Swedish Open.

Bo Eriksson efterträder Liz Larsson på Kulturinformation.

Vi hälsar honom varmt välkommen till bb1 samtidigt som vi tackar Liz Larsson och Lena Sjölin på Kulturinformation för ett gott samarbete.

Du som vill diskutera annonsering i Biblioteksbladet när Bo Eriksson på telefonnummer 08-717 87 99, mobilnummer 070-714 90 55 eller e-postadress: bo.erikssonmedia@telia.com

Bibliotekarie eller informatör?

Vårdal institutet möter framtidens problem med nya metoder och nya roller. Det gäller inte minst de två bibliotekarier som är knutna till verksamheten.

Institutet kom till 2001 för att skapa en gemensam mötesplats på nätet för forskning kring hälso- och sjukvård. De framtidsproblem som institutet arbetar med är framförallt det växande antalet äldre, och de olika former av ohälsa som kan drabba äldre. Verksamheten är tvärvetenskaplig och helt virtuell, med en forskarskola och något man kallar tematiska rum. Forskar-skolan har studenter från många olika discipliner, och de disputerar på respektive universitet.

De tematiska rummen är institutets viktigaste kontaktyta mot omvärlden. Här vill man förmedla forskning och information, men också kommunicera med användarna. Målgrupperna är flera. Förutom andra forskare vill man nå all sjukvårdspersonal, såväl undersköterskor som professorer, och

dessutom anhöriga och patienterna själva.

–Det är framförallt här jag kommer in, säger Anna Brümmer, en av institutets bibliotekarier.

Varje temarum byggs upp kring ett problem, t ex näring och ätande. Temarummet är tänkt som ett forum för kunskapsutbyte mellan personer engagerade i forskning, verksamhet och utbildning, och en intresserad allmänhet. Där finns bland annat artiklar, diskussioner, litteraturtips och studiecirkel.

–Som bibliotekarie finns det mycket jag kan bidra med här, framförallt när det gäller arbetet med många olika målgrupper, menar Anna Brümmer.

I grunden handlar det om det klassiska bibliotekarieuppdraget, att söka, strukturera och förmedla information. Men när arbetet uteslutande rör sig i en virtuell miljö blir resultatet ändå en förändrad bibliotekarieroll.

–Jag rör mig egentligen i gränslandet

mellan bibliotekarie och informatör, säger Anna Brümmer.

Arbetet som bibliotekarie på nätet skapar även frågor kring hur biblioteken ska arbeta med de nya resurser informationstekniken för med sig.

–Vi behöver fundera över vad nästa steg är? Vad finns det för möjligheter, hur kan vi matcha dem med de behov som finns, och hur ser egentligen behoven ut? frågar sig Anna Brümmer.

Svåra frågor. Men kanske kan Vårdal institutets arbete leda till svar på någon av frågorna.

Annika Eriksson

Anna Brümmer talar om Vårdal institutets bibliotek och bibliotekarierollen under Biblioteksdagarna i Stockholm: "Forskning utan centrum – vad en bibliotekarie kan göra".
Fredag 20 maj kl 13.15.

Nätburen version av SAB-systemet

På uppdrag av Svensk Biblioteksförning producerar Bibliotekstjänst en nätburen version av Klassifikationssystem för svenska bibliotek, SAB-systemet. Den tryckta sjunde upplagan av systemet uppdateras med nya ändringar och kompletteras med tillämpningsanvisningar. e-SAB är tillgänglig som PDF-fil inom BTJ:s portal för webbtjänster. För tillgång till tjänsten krävs ett årsabonnemang, som är kostnadsfritt och kan tecknas hos Bibliotekstjänst.

e-SAB uppdateras i fyra versioner per år. Svensk Biblioteksförnings kommitté för Klassifikationssystem för svenska bibliotek beslutar om ändringar i SAB-systemet och formulerar tillämpningsanvisningar till systemet. Deras beslut förs in i e-SAB när kommitténs mötesprotokoll har justerats. Den uppdaterade versionen av e-SAB är den styrande versionen av SAB-systemet.

För information om abonnemang kontakta

Anita Carlsson, anita.carlsson@btj.se,
tel. 046-18 02 73

DEN HÄR TIDSKRIFTEN ÄR TS- KONTROLLERAD

Annonsera i
TS-kontrollerade
tidskrifter
så du vet
vad du får
för pengarna.

Tidningsstatistik AB Tel. 08-507 424 00

Aktivt inköpsarbete grunden för kunskap

Låt dig inte luras av fagra löften om tidsvinster. Det straffar sig, skriver Ulla Brohed och Eva Olson apropå artikeln om inköp på entreprenad i BBL nr 2/2005. Kunskapen om samlingarna tillhör själva kärnan i biblioteksarbetet, och får man inte den vid inköpstillfället måste man skaffa sig den senare. Bra medieplanering är deras recept.

En bibliotekarie skall vara kompetent, kunnig och serviceminded.

Hon – för det är fortfarande oftast en kvinna – vet var hon skall söka svaren på de många frågor som hon får om allt mellan himmel och jord. Hon skall vara en badare på att söka i virtuella källor, i tidskrifter och i böcker.

Hur blir man kompetent och kunnig? Hur uppehåller man sina kunskaper?

Bibliotekarien måste självklart veta hur de samlingar, som utgör grunden för arbetet, är sammansatta, och vad böckerna handlar om. Hur utgivningen ser ut, vad man väljer och vad man kan välja bort.

Hon måste kunna ge besked om när en önskad bok är klar för utlån och det skall gå snabbt efter publiceringen. Alla kan nå katalogen via Internet. Då duger det inte att det dag efter dag bara står att boken är inköpt – när kan jag låna den, frågar besökaren.

Hur får bibliotekarien kunskap om bibliotekets bokbestånd?

För oss är svaret självklart: genom ett aktivt inköpsarbete utfört av bibliotekarier på det egna biblioteket. Det är där man känner de lokala behoven och kraven genom sitt dagliga möte med de vetgiriga besökarna. Då kan man också handla snabbt – antingen i bokhandeln eller via nätbokhandeln.

Ett argument för entreprenadinköp som man ofta hör, är att det frigör tid och att "personalen kan göra annat".

Men alla är säkert överens om att kunskapen om samlingarna tillhör själva kärnan i biblioteksarbetet. Får man inte kunskapen vid inköpstillfället måste man skaffa sig den senare. Det tar tid och kanske blir det för sent?

Men måste det vara som förr i tiden?

Som på det avlägsna 80-talet då bokmöten tog en halv dag i anspråk för att man skulle hinna gå igenom både sambindningslistor och andra recensioner.

Självklart inte! På Stadsbiblioteket i Malmö praktiserar vi sedan många år en annan modell.

Grunden för allt arbete med medier, böcker, tidskrifter AV-material och digitala källor, är en bra medieplanering. Denna görs på avdelningsnivå och revideras regelbundet. Varje ämne har en ansvarig bibliotekarie som planerar såväl inköp som gallring oavsett mediets form. Inköps- och katalogavdelning är stödfunktioner till bibliotekets avdelningar. Personalen på mediecentralen deltar i yttre tjänst liksom personal från de publika avdelningarna tjänstgör på inköps- respektive katalogavdelning. Allt för att sprida såväl ämneskompetens som kunskap om inköps- och katalogrutiner.

När det finns en medieplan som är diskuterad och accepterad av alla på avdelningen kan inköpen ske snabbt och effektivt, varje inköp behöver inte diskuteras på ett inköpsmöte. Istället blir inköpsmöten tillfällen för mer principiella diskussioner då medieplanen testas mot den verkliga efterfrågan. Viktigast av allt är att personalen har god kännedom om bibliotekets material oavsett i vilken form det tillhandahålls och att rätt avvägning görs mellan material inom olika ämnen, att utbudet motsvarar besökarnas behov och att materialet är tillgängligt i "rätt" tid.

Vi måste också lära oss att välja rätt form för tillhandahållandet av materialet. Det vill säga: ska en CD-skiva väljas istället för en databasbaserad version då sökmöjligheterna där är bättre och snabbare även om

aktualiteten inte blir densamma som i en databas? Ska video endast erbjudas som DVD? Ska ljudboken erbjudas både som MP3 och CD?

Utveckla verktygen för bibliotekariens profession! Låt dig inte luras av fagra löften om tidsvinster. Det straffar sig. Biblioteken – och bibliotekarierna – är konkurrensutsatta på kunskapsmarknaden.

Laserfoundation skriver i seminarierapporten *A Vision. The Public Library Service in 2015* bl a "In the future there will be no 'one size fits all' library. Each will reflect local needs.... Its staff must be recognised as having expert knowledge of collections and resources".

Ulla Brohed och Eva Olson

Bibliotekarier vid Stadsbiblioteket i Malmö

Bo Eriksson
ny annonschef på Biblioteksbladet.

Du som vill diskutera annonsering i Biblioteksbladet når Bo Eriksson på telefonnummer 08-717 87 99, mobilnummer 070-714 90 55 eller e-postadress: bo.erikssonmedia@telia.com

Gunilla Herdenberg, Lunds stadsbibliotek, om Svensk Biblioteksförningens verksamhetsinriktning:

Biblioteken i ett lärande samhälle

FOTO: TORRELL EDENBORG

Hur kom ni fram till att Bibliotek i ett lärande samhälle är det som föreningen ska inrikta sin verksamhet på under de kommande åren? Hur diskuterade ni?

– Jag kommer inte ihåg exakt hur vi diskuterade. Men jag minns vilka erfarenheter jag själv bar med mig in i diskussionen om "Biblioteken i ett lärande samhälle".

– I Lund höll vi nämligen på med något liknande: Hur kan biblioteket göra sig nyttigt i samhället i stort? Bildningens betydelse, bibliotekens roll i kunskapssamhället etc. Vi hade bland annat en tankesmedja i Lund där de här frågorna diskuterades.

– Så för mig kändes den här verksamhetsinriktningen väldigt naturlig. Den ligger i tiden. Vad är det som är viktigt idag? Det är kunskap, demokrati och välfärd. Biblioteket spelar för mig en oerhört stor roll för kunskapsinhämtningen. Jag tycker också att slutklämmen i verksamhetsinriktningen är viktig: "När biblioteksverksamheten blir lika naturlig och oangripbar som elkraft, vattenförsörjning och vägar i samhället har vi lyckats!" I ett fungerande kunskapssamhälle är biblioteken lika naturliga som el och vatten.

I verksamhetsinriktningen står det bland annat: "Vi behöver förmedla en rättvisare bild av biblioteket och vad biblioteket kan tillföra ett lärande

samhälle." Hur och med vilka medel ska ni göra det?

– Innehållet i verksamhetsinriktningen ska vi försöka kommunicera. Föreningen ska fungera som ett stöd för bibliotekspersonalen så att de i sin tur kan föra ut det här i sin verksamhet. Verksamhetsinriktningen ska genomsyra föreningens olika aktiviteter – alltifrån konferenser till debattartiklar – även bb1 är viktig i det sammanhanget. Men det handlar också om att kommunicera behovet av personalutveckling. Om vi antar utmaningen att profilera biblioteken som en av de viktigaste offentliga aktörerna, måste vi också ta på oss att utbilda och kompetensutveckla personalen. För det här ställer krav och kompetensutveckling är en viktig uppgift för bibliotekschefer och biblioteksledningar.

– Jag tror att folkbildningen behövs mer än någonsin eftersom informationssamhället är så diffust. Det finns så oerhört mycket information, mer än man kan härbärgera och biblioteken kan spela en enormt stor roll genom att vara den institution som navigerar i allt detta, som hjälper att söka, hitta, sälla och kritiskt granska.

Vad är din egen vision kring verksamhetsinriktningen? Vilka konkreta resultat hoppas du att verksamhetsinriktningen ska kunna bidra till?

– För mig känns verksamhetsinriktningen klockren. "Biblioteken i ett lärande samhälle" rymmer allt det jag själv tycker att vi ska inrikta oss på. Därvidlag hoppas jag att föreningen kan vara en pådrivande och stötande kraft. Det tillägg som vi har fått i bibliotekslagen ger ju en öppning för samverkan. Jag hoppas nu att biblioteken i Sverige tillsammans kan ta ett ansvar för den lärande människan.

– Jag vill att biblioteken ska ses som lika viktiga och naturliga som vägar och vatten. Men då gäller det också att vi kan hålla det vi lovar, att vi håller fanan högt. Samtidigt: Det är på många håll lättare sagt än gjort när man sitter med dessa förbannade nedskärningar, ursäkt uttrycket. Det största hotet mot den offentliga ekonomin är det ökande vårdbehovet. Alla pengar går till vårdandet. Det gör mig rädd – en nation kan ju inte bara ägna sig åt att vårda. Jag tror att vi befinner oss bara i början av kunskapssamhäl-

let. Förståelsen för vilken betydelse kunskap faktiskt har – den finns inte ännu fullt ut.

Varför är just bibliotekens verksamhet en viktig del i samhällets utveckling mot jämlikhet, tillväxt och välfärd? Det kan väl sägas om andra institutioner också?

– Personligen är jag lite känslig för stora ord. Jag skulle inte säga att biblioteken är navet i kunskapssamhället men vi är ekrarna. Det är problematiskt att vi i ena stunden är väldigt självutplånande medan vi i andra stunder framställer oss som några slags huvudaktörer för till exempel hälsovården. Istället för alla de där stora orden skulle jag vilja formulera det så här: Informationsförsörjning och upplevelser knutna till ordet – det hör till bibliotekets grundläggande uppgifter och det är det vi är bra på.

Henriette Zorn

SJÄLVBETJÄNINGSTERMINALER från CODECO

MARK 3

Terminal för utlån och återlämning. Fristående placering i bibliotekslokal.

MARK 4

Återlämningsterminal För fast placering i
– bibliotekslokal
– lobby
– i vägg mot gata medger 24 timmars återlämningsservice.

PLASTFODRAL TILL CD-DVD-VIDEO-CDROM från Sund Sound

Platsbesparande Streckkod & larm på mediet Anpassade för användning i självbetjäningsterminaler

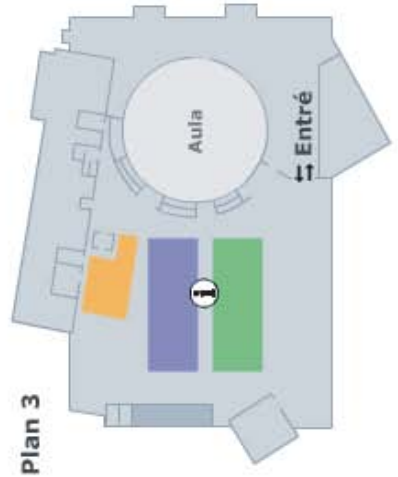
Codeco Sverige AB

Box 1938
581 18 Linköping

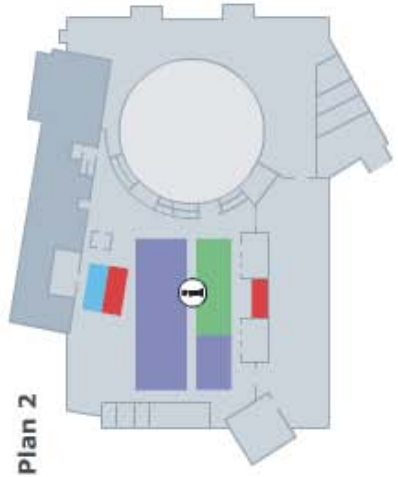
Telefon 013-23 99 50
Fax 013-23 99 55
Webb www.codeco.se

CODECO

Plan 3

Plan 2

BiblioteksGUIDE - basutbud

Med vår BiblioteksGUIDE -redigerbar- 2005 blir låntagaren mer självständig och biblioteket mer tillgängligt.

Du kan själv redigera delar av innehållet.

Besök oss på Biblioteksdagarna eller på www.wagnerform.se

AKTUELLT

- Böcker
- Tidskrifter
- Riksdagstryck & SOU
- Statistik
- Uppsatser

- Microfilm
- Kartor
- Dagstidningar
- Beställda böcker
- Öppet magasin

- Info
- Utlån
- Katalog
- Dator
- Skrivare
- Kopiator
- WC
- Hiss

VAR FINNS...?

Hitta rum

Tillgänglighet

Skriv ut

FRANKRIKE

Nationalbiblioteket hyllar Sartre

Nu lyfter man fram sina stora författare lite varstans vid olika jubileer. I Frankrike är det dags för Jean-Paul Sartre (f. 1905). Bibliothèque Nationale har en stor utställning om Sartre. Pressens kulturavdelningar skriver naturligtvis om honom ur skilda aspekter på sina kultursidor och i sina kulturbilagor, och förlagen ger ut böcker och tidskriftsnummer.

(www.bnf.fr/sartre)

INDIEN

Unikt talboksbibliotek

Talboksbibliotek är sällsynta i Indien och det finns heller knappast några talböcker att köpa. En synskadad indisk kvinna, Madhu Singhal, i Bangalore i södra Indien har lyckats bygga upp ett talboksbibliotek som helt vilar på frivillig grund. Det har blivit en succé, enligt BBC. Allt startade med att hon fick en bandspelare av en släkting som uppmanade henne att göra något för andra synskadade. Frivilliga, alltifrån unga studenter till hemmafruar och pensionärer, ställer nu upp och talar in böcker. På så sätt har hon byggt upp ett bibliotek som omfattar 16 000 volymer på tre språk: engelska, hindi och kannada. Biblioteket är knutet till hennes organisation Mitra Jyothi (Vänskapens ljus).

”Vi startade med skönlitteratur men gick över till akademiskt material då vi blev överhopade av förfrågningar”, säger Madhu Singhal till BBC. De blinda betalar nominella 10 rupier (ca 1:60 kronor) för att bli medlemmar. Bland de hundratals medlemmarna finns nu studenter vid stadens universitet. De har tidigare enbart haft brailleskrift till sitt förfogande. Ryktet har spritt

sig till grannstaterna och studenterna där har börjat kräva talböcker på sina egna språk. Uppmuntrad av framgången försöker Madhu Singhal nu också starta ett datacenter och en arbetsförmedling för handikappade. Hittills har hon dock inte lyckats få ekonomiskt bidrag från regeringen – allt vilar på välgörenhet.

(<http://news.bbc.co.uk>)

NORGE

Mer skattepengar till biblioteken!

I hela Norge läggs filialer ner, tjänster försvinner och utbudet försämras. Samtidigt publiceras en doktorsavhandling som visar att allmänheten är beredd att betala fyra gånger mer i skatt för att rädda hotade bibliotek.

Kommunerna i Norge har rekordstora underskott. En fjärdedel av dem, ca 117 stycken, har inte klarat av att få balans i budgeten och är därför svartlistade och satta under viss statlig översyn. Enligt Bibliotekforum kan ytterligare stora nedskärningar väntas. Därför kommer Svanhild Aabøs doktorsavhandling *The Value of Public Libraries: A Methodological Discussion and Empirical Study. Applying the Contingent Valuation Method* ytterst lägligt.

Avhandlingen, som nyligen lades fram vid Oslos universitet, visar att hela 94 procent av befolkningen anser att det är en demokratisk rättighet att ha tillgång till folkbibliotek i kommunen. Svanhild Aabø hade visserligen väntat sig positiva svar men blev ändå överraskad, enligt Bok og Bibliotek. ”Resultaten av undersökningen visar att folk anser att bibliotekens existens och finansiering är ett offentligt ansvar”, säger hon.

Den använda värderingsmetoden ”con-

tingent valuation technique” har bl a British Library använt sig av. Av den brittiska rapporten framgick att varje pund som biblioteket får genererar fyra punds värde till landets ekonomi (se Utblick, bb1 2004:1). Fler bibliotek borde kanske använda sig av metoden som verkligen visar att bibliotek lönar sig!

(Bok og bibliotek 2005:2, Bibliotekforum 2005:3, pressmeddelande www.unipub.no)

STORBRITANNIEN

Förfallet skall stoppas

Efter decennier av underfinansiering håller hälften av alla bibliotek i Storbritannien inte godtagbar standard. Det hårda beskedet ger en rapport från kulturdepartementet, beställd av underhuset och utgiven av Culture, Media and Sports Select Committee. Det som satte fart på myndigheterna var den kritik som affärsanalytikern och bibliotekskonsulten Tim Coats framförde. I en rapport menade han att biblioteken stod inför en svår kris som, om ingenting görs, gör dem oanvändbara år 2020.

Förfallet avskräcker nu låntagare från att besöka biblioteken. Detta är verkligen långt från kulturdepartementets strategiska vision ”Framework for the Future” (se Utblick, bb1 2003:3). Svagheten i denna vision är att inga resurser ges från centralt myndighetshåll, ett välkänt dilemma i många länder.

Den nya rapporten föreslår att statliga lotterimedel används till att rusta upp biblioteken. Rapporten framhåller också att den mycket låga andel av budgeten, endast nio procent, som går till media måste ökas och att kvalitet, spännvidd och omfattning måste förbättras. Den brittiska biblioteksorganisationen CILIP (The Chartered Institute of Library and Information Professio-

I Finland är det gratis att låna böcker eller vad ska bibliotekarierna arbeta med i framtiden?

av Christer Hermansson

nals) som länge har hävdad bibliotekens behov, välkomnar rapporten. Man menar att privata och lokala initiativ inte räcker – utöver lotterimedel behövs det en ordnad finansiering i samarbete mellan regering och lokala myndigheter. (www.parliament.uk, www.cilip.org.uk, <http://news.bbc.co.uk>)

USA

Slaget om Salinas

Långt utanför den kaliforniska staden Salinas, John Steinbecks hemort, har man uppmärksammat att myndigheterna av ekonomiska skäl vill lägga ner alla tre biblioteken. Det skulle lämna de 150 000 invånarna helt utan biblioteksservice. Protesterna har varit många och omfattande (se Utblick, bb1 2005:2). Nedläggningen verkar dock delvis och tills vidare avvärd. Stadens borgmästare hade nämligen tidigare lovat att biblioteken skulle få vara kvar i begränsad omfattning om man före den 30 juni lyckades samla in 500 000 dollar. Detta mål har redan nåtts, bidrag har kommit ända från New York och Hawaii. Det som nu gäller är att minska personalen från 33,5 till 23 heltider. Även öppettiderna ska minskas, först till 26 timmar per bibliotek och vecka och efter mitten av juni till 8-10 timmar. Trots givmildheten räcker alltså frivilliga bidrag inte långt för att rädda hotade bibliotek.

(<http://news.bbc.co.uk>, www.ala.org)

När jag nyligen var i Helsingfors med alla mina barn och åkte bussrundtur förvånades jag ännu en gång, precis som för tre år sedan, över att guiden lyfte fram det finländska biblioteksväsendets förträfflighet. I Finland är det gratis att låna böcker och vem som helst kan gå in på ett bibliotek och söka information på Internet utan att betala ett enda öre. Varannan finländare har lånekort. Är det överhuvudtaget tänkbart att en sightseeingguide i Stockholm skulle nämna ordet bibliotek? Jag tror inte det.

De svenska folkbiblioteken är så självklara för de flesta människor att de är osynliga. Lika uppenbara som bensenmacken, systembolaget, skolan eller tallarna och granarna i skogen. Biblioteken bara finns där och de flesta människor reflekterar inte särskilt mycket över deras existens. När filialer hotas av nedläggning blir det ibland kraftiga folkliga protester och då kanske det finns en möjlighet till ytterligare några års fortlevnad. Men enligt vad Ola Larsmo skrev i en artikel nyligen så har det försvunnit 700 kommunala bibliotek sedan 1987. Nu är det 1100 kvar. Är det relevant att tala om en "biblioteksdöd"?

Om allt fler bibliotek bara försvinner kommer det heller inte att behövas några bibliotekariere. På högskole- och universitetsbiblioteken kan de unga studenterna redan *allt*, och de skäms inte för att tala om det heller, dessutom är de snabbtänkta och ofta fysiskt fräscha. Det är beklämmande att uppleva detta som en medelålders allt tröttare förste bibliotekarie. På vissa svenska folkbibliotek kanske de helt och hållet slutar att förvärva litteratur, det kanske är något väldigt positivt egentligen, frågan är vad man ska arbeta med istället? Bibliotekstjänst lanserade för många år sedan fina bibliotekskollektioner för både kvinnor och män. Då blev det ingen större succé

men kanske är det dags igen för ett nytt försök. Ett läckert unisexplagg är vi flera som har längtat efter länge. Det borde väl inte vara så svårt att intressera någon designer för detta? Bibliotekarierna som mannekänger. Tanken är tilltalande.

En ganska spännande tanke är att alla yrkesarbetande bibliotekarier utvecklar sina sidoprojekt och hobbies på biblioteken. En del är väldigt kunniga i astrologi eller kognitiv psykologi, andra är relativt kompetenta i att spela på hästar och vissa kanske sjunger i kör. Jag skulle kunna räkna upp hundratals intressen och skickligheter som landets bibliotekarier kan erbjuda låntagare och kunder. Glöm heller inte all människokännedom som Sveriges samtliga bibliotekarier har samlat på sig genom åren. Vilken antologi skulle inte detta kunna bli! Titeln är självskriven: "Människor, möten och mirakel – begåvade bibliotekariers bibliotekserfarenheter".

För vi bibliotekarier får aldrig glömma att vi redan besitter enorma erfarenheter och kunskaper, ja det kanske inte gäller den nya generationen som tror att det mesta löser sig bara biblioteket har en blogg, som det gäller att ta fram vid rätt tillfälle. Varför ska vi gudomliga bibliotekarier hela tiden försöka att anpassa oss efter omvärlden? Varför inte vända på steken och börja med att se vilka kvaliteter och kunskaper som bibliotekets personal har, och sedan utgå ifrån dessa. Därefter får låntagarna och kunderna och hela världen anpassa sig efter bibliotekariernas beslut. Detta är i själva verket innebörden av det beundransvärda begreppet "proaktiv".

Vi bibliotekarier måste en gång för alla ta fram all den kärlek och kunskap som vi har inom oss. Den svenska bibliotekarierekåren kan göra världen till en vackrare plats. Det handlar bara om att våga.

Digital BiblioteksPORTAL

WAGNER

www.wagnerform.se

Immi Lundin

Cirkelbevis: läsecirklar på bibliotek

Bibliotekstjänst, 2004

I *Cirkelbevis* fortsätter och breddar Immi Lundin de resonemang om läsecirklar som hon inledde i ett avsnitt i *Bokläsarnas kunskapskälla* (Kabusa, 2003). I det inledande kapitlet argumenterar hon entusiastiskt om biblioteken som litterära upplevelsecentra, om uppgiften att ”skapa rum för människors egna samtal och tankar kring sin läsning”.

Formen för detta samtal – legitimiteten för att ta sig tid till innehållet – är ofta den klassiska studiecirkeln. Med exempel från olika svenska bibliotek ges prov på hur bok-samtal kan organiseras – allt från personal-cirklar över handledarfunktion till det enklaste: att upplåta sina lokaler. Därefter vidtar – något överraskande men inte mindre nyttigt – en snabbkurs i att diskutera litterära texter. En rad frågeställningar som tjänar som stöd i samtalet presenteras. Från Storbritannien hämtas sedan prov på hur läsecirklar och liknande kan fungera på en högre nivå. Ett flertal läsfrämjande organisationer finns som ägnar sig åt Reader Development, det vill säga läsarperspektivet. Här pratar man bland annat om att läsupplevelsens kvalitet är viktigare än bokens litterära kvalitet.

Man utvecklar också olika verktyg för att finna rätt böcker att använda i samtalen, bland annat i form av databaser i vilka nyckelbegrepp kombineras i profiler som sedan matchas mot indexerade böcker. Det greppet vore intressant att pröva också i den ordinarie bibliotekskatalogen.

En resonerande bibliografi avslutar denna på en gång praktiskt inriktade och engagerade skrift som vill sätta läsarens upplevelse i centrum. Immi Lundins tes är att den intensifieras om den delas med andra, och att biblioteket därvidlag har en vital roll att spela.

Ola Gustafsson
Norrköpings bibliotek

Angela Zetterlund

Att utvärdera i praktiken: en retrospektiv fallstudie av tre program för lokal folkbiblioteksutveckling.

Akad. avh., Göteborgs universitet, 2004

Utvärdering av vår biblioteksverksamhet har vi väl alla gjort vid olika tillfällen. Men hur, varför och för vem? Syftet med Angela Zetterlunds avhandling är enligt hennes egen definition att ”nä kunskap om vad som kännetecknar utvärderingens praktik i de kommunala folkbiblioteken och om hur denna praktik förhåller sig till de institutionsspecifika villkor som kännetecknar dessa organisationer”. Lite synd att hon ofta hemfaller åt ett lite väl komplicerat språk, vilket gör att avhandlingen inte är helt lätt-tillgänglig.

Bortsett från denna invändning är det med glädje jag konstaterar att detta är ett viktigt bidrag till hur utvärdering av några folkbiblioteks verksamhet hanteras i tre olika förändringsprojekt (Zetterlund kallar dem ”program”): på nationell, på regional och på lokal nivå, och hur dessa förändringar hanteras och kan förstås i sitt sammanhang. Detta har inte tidigare studerats empiriskt, i vart fall inte i Sverige. Avhandlingen innebär att vi nu har en betydligt bättre bild av hur utvärdering kan komma till uttryck i samband med olika utvecklingsprojekt av folkbibliotekens verksamhet.

Avhandlingen är indelad i tre avdelningar. Den första delen behandlar olika teoretiska utgångspunkter och man måste vara rätt väl förtrogen med dessa teorier för att kunna njuta av den. Avdelning två behandlar empiriskt de olika projekten (”programmen”). Vilka försök till utveckling av verksamheten man gjorde, hur man utvärderade dem, för vem och i vilket syfte. I den sista avdelningen beskriver Angela Zetterlund sina egna reflektioner och ger återkoppling till de teoretiska frågorna i början av avhandlingen. Slutligen svarar hon på olika frågor som hon ställt sig i början av studien.

Bland annat konstaterar hon att den ger empiriskt stöd för en hel del antaganden som framförts även av andra forskare.

Den samlade bilden av folkbibliotekens utvärderingspraktik blir enligt min mening klarare genom denna studie. Den sätter ord på och beskriver aspekter som sällan kommer upp på den utvärderingsteoretiska agendan: Hur, varför, av vem och till vem dokumenteras och sprids resultaten? Hur utvärderingsarbetet bemannas och organiseras, vilken kompetens utvärderare behöver, efter vilka mål de arbetar, om de alls har målen klara för sig etc.

Avhandlingen synliggör hur programutvärdering ter sig i praktiken. Den ger en systematisk beskrivning av sådana aspekter som många har att förhålla sig till när de agerar som beställare, utvärderare och/eller resultat användare. Eftersom studien inte är normativ ges inga riktlinjer för hur utvärderingsuppgiften bör hanteras. Men den kan vara ett steg mot ett distinktare språk och en bättre kommunikation om utvärderingsfrågor i framtiden.

Korrekturläsningen lämnar tyvärr en hel del övrigt att önska. Sådant stör åtminstone mig, men det är en mindre viktig detalj i sammanhanget. Som helhet kan avhandlingen rekommenderas till alla som undervisar inom biblioteks- och informationsvetenskap.

Brigitte Kühne

Gästprofessor i biblioteks- och informationsvetenskap, Växjö universitet

Bo Eriksson

ny annonschef på Biblioteksbladet.

Du som vill diskutera annonsering i Biblioteksbladet når Bo Eriksson på telefonnummer 08-717 87 99, mobilnummer 070-714 90 55 eller e-postadress: bo.erikssonmedia@telia.com

Svenska bibliotek i täten för e-tjänster

Sverige leder ligan i Europa när det gäller e-tjänsters tillgänglighet, och bibliotekstjänster hör till den kategori som har allra bäst resultat.

Det är slutsatsen av en undersökning Capgemini utförd på uppdrag av EU-kommissionen.

Det goda resultatet beror dock framförallt på enskilda spjutspetsar bland kommunerna.

–Kvaliteten varierar mycket mellan kommunerna så Sverige måste höja den allmänna nivån, säger Håkan Persson på Capgemini.

Full tillgänglighet har de tjänster som är skatterelaterade, bibliotekstjänster och jobbsökning. Sämst tillgänglighet har passansökan, byggnadslov och studiebidrag.

(Källa telekomidag.com 2005-03-15)

AE

Trots överskott – kommunerna måste spara

Statistiska Centralbyrån visade i början av året att landets kommuner och landsting gått med oväntade överskott (se bb1 nr 2/2005). Det betyder däremot inte att kommunerna och landstingen tar på sig spenderbyxorna.

Till stor del beror det goda resultatet på faktorer kommunerna inte själva kan kontrollera, som ett bra börsår och låga låneräntor. Det handlar också om bromsade kostnadsökningar och tillfälliga inkomster, t ex försäljning av mark och fastigheter.

Nettoreultat i bokslut visar med andra ord bara delvis hur det ligger till med kommunernas verksamhet. Tidningen Dagens Samhälle (nr 10/2005) har istället valt att jämföra kommunernas nettoutgifter med vad de får in i skatt och statliga bidrag. Resultatet visar att 122 av 290 kommuner överskrider gränsen. Motsvarande siffra för 2003 var 117 kommuner av 290.

Men tidningen har också provat ett annat mått, nämligen att sätta godkändgränsen för kommuner som konsumerar maxi-

malt 98 procent av intäkterna. Resultatet visar att 229 kommuner går över den gränsen.

Ingen lättad svängrem, alltså. Och fortfarande en oviss framtid när det gäller vilken välfärd kommunerna kan erbjuda och hur den ska motsvara medborgarnas krav och förväntningar.

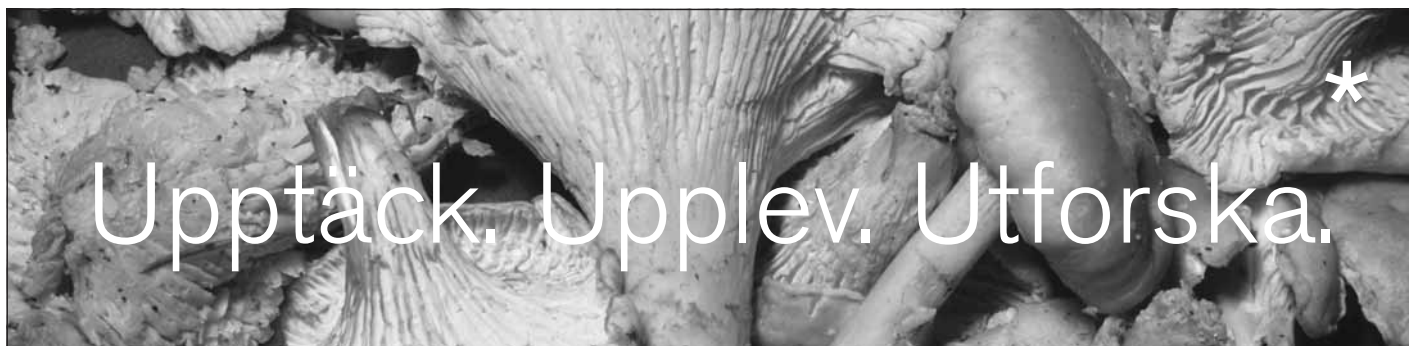
AE

MARK35

EASY-CHECK
Självbetjäningsskoncept
för små bibliotek

Codeco Sverige AB
Wallenbergs gata 4 TEL 013-23 99 50
583 30 Linköping FAX 013-23 99 55
www.codeco.se

CODECO

Storslagen natur. Smultronställen. Livet runt omkring oss. Hjälp till att bevara vår natur och miljö för framtida generationer.

Bli medlem i Svenska Naturskyddsföreningen eller stöd vårt arbete med en gåva. För privatpersoner finns flera olika stödformer och som företag kan ni bli Företagsfadder.

Läs mer på www.snf.se

Svenska Naturskyddsföreningen

Han är Sveriges kanske mest kände bibliotekarie just nu. I alla fall för den som lever stora delar av sitt liv i cyberrymden. När pressbevakningsföretaget Observer nyligen sammanställde en lista över de mest inflytelserika bloggarna hamnade pionjären Erik Stattin överst. Hans blogg (diskussionsdagbok på nätet) är en av de mest lästa i Sverige.

Ålder?

– 32 år.

Bakgrund?

– Ursprungligen från Västerås, men stockholmare sedan 13 år tillbaka (kan nog inte tänka mig någon annan stad att bo i). Lite väl långa studier vid Stockholms universitet (oavslutad Kulturvetarlinje), litteraturvetenskap och filosofi bland annat, sedan biblioteks- och informationsvetenskap i Uppsala. Rätt konventionell bakgrund alltså.

Nuvarande jobb?

– Riksdagsbiblioteket. Tidigare Karolinska Institutets bibliotek och Kungl. biblioteket.

När startade du din blogg?

– Hösten 2001, en gyllene tidsålder i blogg-historien, precis när fenomenet började explodera internationellt.

Vad för startade du den?

– I början fungerade det verkligen som en "loggbok" för mitt surfande, ett sätt att arkivera intressanta saker, och det gör den väl fortfarande på sätt och vis. Min tanke har alltid varit att den ska fungera som min "utombords-hjärna" där tankar, idéer, rekommendationer och besattheter ska få plats, och att det ska bara en blandning av seriöst och mindre seriöst, och också en blandning av personligt och "objektivt". I takt med att bloggandet blivit allt populärare försöker man upprätthålla något slags integritet och försöker åtminstone vara originell.

Vilka är det som läser den?

– Mycket av charmen med att blogga är att man aldrig riktigt vet vem som läser. Det är

ju en liten del av läsarna som lämnar kommentarer, och de vet man ofta vilka de är – de återkommande läsarna. Cirka en tredjedel av besökarna kommer från sökningar i Google (på allt möjligt). En del läsare är "nära och kära", andra är mindre "kära". Ett visst antal läsare kommer från de omvärldsbevakningsföretag (Observer och Agent25) som valt att bevaka just min blogg. Fast ibland vill man verkligen veta vem det är som gömmer sig bakom en viss IP-adress som ständigt återkommer – hemlig beundrare eller en stalker?

Vad har bloggen för fördelar jämfört med andra sätt att publicera sig?

– Att blogga är att skriva i ett nätverk. Man är aldrig ensam – det är väldigt socialt och samtidigt väldigt individuellt. De enkla verktygen för att skriva och bevaka bloggar gör att publiceringstakten blir oerhört snabb liksom att man får omedelbar feedback på det man skriver. Men man kan också vara långsiktig i sitt skrivande, och återkomma till samma ämnen gång på gång, snarare än att skriva uttömmande om något – det blir som en tankeprocess.

Vilka biblioteksfrågor engagerar dig mest?

– Svår fråga. Egentligen inga specifika frågor, utan snarare en inställning att det går att kombinera innovativt teknologiskt tänk med traditionella humanistiska värderingar. Det ena uteslutar inte det andra. Och sen är jag lite intresserad av upphovsrättsfrågor och anser att det finns *för mycket* upphovsrätt. I synnerhet digital teknik tillåter att allt mer innehåll hamnar bakom lås och bom och det blir svårare för information, kunskap och idéer att flöda fritt.

Vad läser du helst?

– Har rätt trista läsvanor, så det blir mest fackböcker, ofta om (populär-)vetenskapliga saker, fast jag håller mig också gärna till klassikerna, gillar tex viktorianska romaner. Är tidskriftsberoende (favoriter: Sonic, Vanity Fair och Axess). Ett inte helt litet antal bloggar bidrar också till en accelererande informationsstress (favoriter: Boing Boing och Blind Hönat, tex).

Beskriv dig själv med tre ord.

– Intellectuellt nyfiken, oansenlig.

Vad gör du om tio år?

– Efter att ha spenderat mig ur mitt ekonomiska oberoende (bland annat genom att bo långa perioder på lyxhotell i New York och Dubai) har jag dragit mig tillbaka till Stockholm där jag färdigställer min avhandling i litteraturvetenskap. Allvarligt: tragglar väl på nåt bibliotek i Stockholmstrakten, förhoppningsvis med intressanta arbetsuppgifter. Kanske utlandsjobb?

Annina Rabe

Den som av någon anledning har missat Eriks blogg hittar den på www.mymarkup.net. Erik Stattin leder seminariet "Bloggar som kunskapsstrukturer" på Biblioteksdagarna, fredag den 20 maj klockan 10.15 (seminarium A2)

Magiskt veckoslut?

Harry Potter som kurs för vuxna, kan det vara något? För bibliotekariet, till exempel?

Bland sommarkurserna på Nordens Folkhögskola Biskops-Arnö erbjuds i år för första gången en veckoslutskurs om Harry Potter och hans värld. Det är Margareta Lindgren, numera pensionerad bibliotekarie på Uppsala universitetsbibliotek tillika docent i Antikens kultur och samhällsliv, som är kursansvarig. Kursen kommer att rymma föreläsningar och diskussioner som tar avstamp i den snabbt växande kommentarlitteratur som finns ("Potter-exegetik"). Några av de områden som kommer att behandlas är psykologi, moral, religion samt existentiella frågor. Kursdeltagarna utlovas en "solid faktabakgrund" för att de själva ska kunna bilda sig en uppfattning om Potter-böckerna som nu lär ha översatts till fler språk än något annat verk – med undantag av Bibeln. Kursen äger rum 17-19 juni på Biskops-Arnö. För mer information och anmälan (snarast) på www.biskops-arn.se, klicka på Kursprogram och sedan vidare.

HZ

Bibblan som serie

Bibliotek är mer än en samling böcker. Det vet varenda bibliotekarie. Och ändå kan det vara svårt att förmedla det till omvärlden. Därför provar biblioteken i Gävle kommun ett helt nytt grepp för att visa vilka resurser man har. Nämligen som serietidning. Genom att använda både bilder och ord hoppas man kunna locka människor till biblioteket.

Tidningen är utformad av serietecknaren Mattias Gordon, tillsammans med representanter för både stadsbiblioteket och Kultur & Fritid Information, Gävle kommun.

Tidningen finns på alla bibliotek, turistbyråer och medborgarkontor.

AE

Osynligt bibliotek

Kanske har du läst *Liftarens guide till Galaxen* och frågat dig vad författaren hette som skrev *Where God Went Wrong*. Eller undrat vilka böcker Sherlock Homes egentligen skrev.

I bägge fallen rör det sig om böcker som bara återfinns i andra böcker. Påhittad litteratur, helt enkelt.

Men säg den bok som undgår katalogisering. Just den här typen av litteratur finns samlad på nätet, i *The Invisible Library*.

Där kan man få veta att det var Colluphid Oolon skrev om Guds misstag och dessutom hitta inte mindre än fyra titlar av Sherlock Holmes.

Vilka de titlarna är kan man alltså hitta på www.invisiblelibrary.com.

Om man inte väljer att läsa böckerna, förstås.

AE

FOTO: OLLE LAVENMARK

Orientaliska kärleksdikter

I samband med det persiska nyåret den 20 mars, Newroz, publicerade Uppsala universitetsbibliotek en samling hittills okända kärleksdikter på persiska och arabiska.

Redaktör för boken är Ali Muhaddis på handskrifts- och musikavdelningen, som letat fram dikterna bland originalhandskrifter i handskriftsmagasinet. Han har även skrivit en kort introduktion till varje dikt, som är mellan 300 och 700 år gamla.

– Det är inte bara Berlin, London och Paris som har stora samlingar av orientaliska manuskript. Uppsala och Carolina Rediviva har många värdefulla gamla handskrifter på persiska, arabiska och turkiska, säger Ali Muhaddis.

Boken heter *Fifteen Literary Mystical Poems in Persian and Arabic* och finns att köpa i Akademibokhandeln eller via Carolina Rediviva.

AE

"My library was dukedom large enough."

William Shakespeare, *The Tempest*

föreningsnytt

Material till föreningsnytt mailas till
fa@biblioteksforeningen.org

Resestipendierna för våren 2005 är klara

VID FÖRSTA ANSÖKNINGSTILLFÄLLET I MARS 2005 BEVILJADES RESESTIPENDIER FÖR TOTALT 120 000 KRONOR. SAMMANLAGT HADE 34 ANSÖKNINGAR INKOMMIT. 9 PERSONER TILLDELADES RESESTIPENDIER. FÖLJANDE PERSONER BEVILJADES:

BARBRO EKSTRÖM, Ragunda kommunbibliotek för studieresa till Thailand.

MARIE KÄLLBERG för EAHIL-konferens i Palermo, Italien.

ÅKE NYGREN, Nacka stadsbibliotek för konferensen Virtual Reference Desk i San Francisco i USA.

BERITH BACKLUND, Kvinnohistoriska samlingarna, Göteborgs universitetsbibliotek för studieresa till Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison och Fundació Maria Aurelia Capmany i Barcelona, Spanien.

BIRGIT AHLQUIST och **BRITA GRAUMANN**, Lunds stadsbibliotek för studieresa till Nederländerna angående Helth Information på folkbibliotek.

EVA ALOPAEUS, Kliniska centralbiblioteket, Sahlgrenska universitetssjukhuset för EAHIL-konferens i Palermo, Italien.

CATTA TORHELL, Lunds universitetsbibliotek för möte med The Fiesole Collection Development Retreat Series i Melbourne, Australien.

BIRGITTA ERIKSSON, Göteborgs Musikhögskolas bibliotek för IAML-konferens i Warszawa, Polen.

KRISTINA LINDGREN, Fysik- och astronomibiblioteket, Lund för studieresa till Caltech, Pasadena, Kalifornien, USA.

fa

Nya möjligheter till diskussion via bloggen

Generalsekreteraren Niclas Lindberg har börjat blogga. Med bloggen skapas nya mötesmöjligheter i cyberrymden för informella kontakter. Därför har Niclas Lindberg startat sin egen. Han vill använda bloggen för diskussioner och utbyte av åsikter angående bibliotekspolitik i allmänhet och Svensk Biblioteksforening och annat. Det blir ett forum där tankar och idéer möts. Mer info: <http://niclaslindberg.blogspot.com/>

fa

En bibliotekspionjär har gått ur tiden

Bengt Hjelmqvist är död. Hans betydelse för biblioteksverige och Svensk Biblioteksforening kommer länge att genomsyra verksamheten.

Bengt Hjelmqvist var till strax efter andra världskriget redaktör för Biblioteksbladet. Sina första nummer gjorde han 1940 tillsammans med Knut Tynell, i:e bibliotekskonulent på Skolöverstyrelsen. Som redaktör skrev Bengt Hjelmqvist anonymt kolumner under rubriken "Från biblioteksfronten". På den tiden var SAB:s expedition förlagd till Skolöverstyrelsen, där Bengt Hjelmqvist var 2:e bibliotekskonulent.

Bengt Hjelmqvist kan karaktäriseras som biblioteksveriges PR-fader. Han var en skrivande människa. 1954 lanserade han bland annat begreppet Bibliotopia under en nordisk bibliotekskurs i Danmark. Bibliotopia är landet som icke är, och dess härskare har valspråket "Boken framför allt". I det landet har alla rätt till boklig kunskap, biblioteken har en central betydelse och verksamheten är uppbyggd i ett nätverk av servicestationer såsom bokbussar, sjukhus- och fängelsebibliotek mm. Bibliotekariens uppgift är, som Bengt Hjelmqvist skriver, framförallt att vara rådgivare, vägledare och att propagera för läsning.

De notiser som Bengt Hjelmqvist bland annat skrev berörde ofta ämnen som bibliotekslokaler, biblioteksreklam och utställningar i biblioteksfönster. Senare skrev han krönikor till SAB:s årsmöten. Många finns bevarade i tryck i böckerna *Det levande biblioteket* (1958) och *Det starka biblioteket* (1993). Hans skrivande och andra insatser i SAB lade grunden till kommande medarbetares engagemang.

En stor kunskapskälla att ösa ur är givetvis biblioteksveriges Greta Renborg, tillika Bengts adept. Hon skriver i en artikel i DIK-forum 2003:4 om Bengt Hjelmqvist gärningar över lag, och om Bibliotopia särskilt. Hon avslutar artikeln med orden "Utan Bengt Hjelmqvists framtidsvisioner hade med stor sannolikhet biblioteksväsendet i Sverige inte utvecklats så starkt [...]. Allt blev inte som han såg för sitt inre öga, när Bibliotopias gränser stakades ut [...]. Hans idéer är i allt väsentligt accepterade, men ännu inte helt genomförda."

Bengt Hjelmqvist blev 101 år gammal. Svensk Biblioteksforening och svenskt biblioteksväsende har all anledning att vara oerhört tacksamma att Bengt ägnade så stor del av sin livsgärning åt biblioteken, folkbildningen och läsandet. Bengt Hjelmqvist är borta men hans gärning och hans idéer kommer att fortsätta leva.

Britta Lejon

Krönika Roland Persson

Komposttider

FOTO: TORREL EDENBORG

Den var ovanligt risig i år. Trädgårdskomposten, där vi slänger grenar och kvistar och annat skrymmande som inte får plats i våra prydliga varmkomposter för hushållsavfall, tornade upp sig framför mig denna första varma vårdag under påskledigheten. Om jag var riktig flitig skulle jag väl mala ner alltihop i kompostkvarnen och lägga på rabatter och köksland, men det är för mycket, så största delen åtgärdas på samma sätt som jag brukar åtgärda det överbelastade skrivbordet, nämligen genom att flytta materialet från ett ställe till ett annat. Det är politiskt korrekt att ha en slarvig hörna i trädgården, har jag förstått, så jag lastar skottkärria efter skottkärria och rullar till ett avlägset hörn på tomten. Där blir risiga grenhögar till glädje för insekter och småvilt. Ett lagom småtrevligt jobb en vacker vårdag och tankarna kan fladdra fritt om de senaste dagarnas samtal om bibliotek och biblioteksutveckling.

Så kom då forskningsproppen. Det verkar inte ha blivit så mycket kvar av KB-utredningens folkbibliotekskapitel. I kapitel 7 bemödade sig Gunnel Stenqvist att hitta folkbibliotekens roll i ett bredare utvecklingsperspektiv på Sverige som kunskapsnation. Vi inom folkbiblioteken märker ju dagligen och stundligen hur vi fyller en funktion i utvecklandet av det svenska samhället. Folkbibliotek och forskningsbibliotek i samverkan är oslagbart i bredd och fördjupning. Men det verkar, efter en hastig titt på PDF-filen, som perspektivet är den högre forskningens behov av kunskap, som i ett traditionellt perspektiv antas försörjas av KB med underdrabter. Synd på en sån rar ärt.

Hur är det vi brukar säga när vi diskuterar lokal utveckling? Det viktiga är att hitta flödena mellan institutionerna, bygga de grupper som behövs för att denna ström av kunskap och kreativitet skall flöda. Det ställer förvisso krav på oss på biblioteket. Efter att ha hört Knud Schultz från Århus tala sig varm för automatiseringen, som möjliggör frigörandet av arbetstimmar till att göra nya saker, så får vi ställa oss frågan – göra vadå? Skämtsamt sa vi häromdan att det är väl tre saker – gå ut på golvet och möta besökaren, riva biblioteksväggarna och gå ut på stan och gå in i datorn och utveckla webbtjänsterna. Inte så dumt sammanfattat egentligen. Mycket av den pågående diskussionen om referenstjänster, dialogbaserad information, samhällsnytta och biblioteksplaner får här sin möjliga lösning. Och då måste vi hitta relationen till högskolan och universitetet.

Biblioteksplaner ja. Gunilla Herdenberg och jag ägnade någon timma till att skissa på en struktur. Begrepp som vision, uppdrag, målgrupp, arena, strategier osv kombinerat med årliga aktiviteter låter ju välbekant, men det nya är att vi gör det inte ensamma utan med våra samarbetspartner som vi har hittat på stan. Och för många, inte minst alla vi som skall skriva regionala planer blir det samarbete med den lokala högskolan och UB. Och det som biblioteksplanen skall lösa är väl bl.a. kunskaps- och mediaflödet i kommunen eller regionen.

Litteraturen då? Jag är indragen i MUSA-projektet som syftar till att utveckla arbetet med skönlitteraturen. Litteraturen, liksom många av de andra traditionella arbetsområdena måste omformuleras för att fungera i den nya omgivning som vi ser växa fram.

Sedan måste vi också nykoppla till företeelser som är betydelsefulla ute på stan, innovation, integration, tillväxt, ohälsa m.m. Men vad innebär det att omformulera arbetet med litteraturen? Det är just detta som är MUSA-projektets syfte – att hitta formerna för moderniserat litteraturarbete. Här stöter vi på det i dagens samhällsdebatt totalt dominerande ordet dialog. Dialog är kanske lösningen på den ofruktbara motsättningen mellan kvalitet och underhållning.

Om vi frigör resurser för att få mer tid att samtala med våra besökare så kanske vi kan inleda mer litterära samtal. Ett bra samtal är aldrig menlöst, utan kan tillåta sig att vara inspirerande och drivande, men alltid med respekt för samtalspartnern. Aldrig moraliserande.

Mer tid för samtal är väl också intressant för det fördjupade informationsmötet, som vi ju är på väg att sortera bort från våra bibliotek.

Och så var det här med Google, pedagogisk biblioteksstruktur, svensk-danska chefsmötet...

Men nu är det tid att dricka kaffe. Komposthögen är nästan borta. Det är en dag i morgon också. Förresten så lär blåsiporna blomma nere vid Ugnsmunnarna!

IFLA 2005

Välkommen till Oslo 14–18 augusti 2005
för att uppleva ett IFLA-möte i Norden.

Program och anmälan på www.ifla.org/IV/ifla71/index.htm

Collijn-priset och Greta Renborgs pris

TVÅ PRISTAGARE HAR UTSETTS TILL ÅRETS PRISER SOM UTDELAS AV SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING. GRETA RENBORGS PRIS 2005 TILLDELAS BIBLIOTEKSPERSONALEN VID KULTURFÖRVALTNINGEN I VÄRNAMO OCH COLLIJN-PRISET FÖR BÄSTA MAGISTERUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP GÅR TILL MARCUS WESTLIND.

Valet av Marcus uppsats "Den senaste utvecklingen inom katalogisering och dess påverkan av ny teknologi" motiveras med att den på ett pedagogiskt sätt lyfter fram konflikten mellan tradition och förnyelse. Juryn finner att författaren gjort en intelligent analys av ett komplicerat och för forskningsbiblioteken aktuellt problem. På ett pedagogiskt sätt lyfter författaren fram konflikten mellan tradition och förnyelse inom ett av de vetenskapliga bibliotekens kärnområden. Uppsatsen manar med sin ödmjuka framtoning verksamma bibliotekarier att öppna sig för de nya möjligheter och krav, som tekniska utvecklingen ger. Den är därtill ett utmärkt läromedel inom området.

Uppsatsen lades fram vid Uppsala universitet, institutionen för ABM, estetik och kulturstudier med Peter Kåre som handledare.

För Greta Renborgs pris utsågs bibliotekspersonalen vid Kulturförvaltningen i Värnamo. Ur juryns motivering står det bland annat att hela bibliotekspersonalen har varit delaktig i att flytta fram bibliotekets positioner. Det har skett genom målinriktad och god marknadsföring. En sammanställning av de många målgrupper och marknadsföringsmetoder som Värnamo kulturförvaltning arbetar med blir en nästan fullständig katalog över vad ett kommunbibliotek med begränsade personalresurser kan åstadkomma. Detta för att nå så många av kommunens invånare som möjligt.

Priserna delas ut under Biblioteksdagarna den 19 maj kl. 09.45
fa

Rapport från vårens april-konferenser

Under april månad har det varit fyra konferenser. I Stockholm samlades cirka 400 deltagare för referensfrågor, omvärldsbevakning och framtidens barnbibliotek. I Borås samlades ungefär 100 deltagare för en vårdbibliotekskonferens samt utdelning av priset Årets sjukhusbibliotek. Enligt de muntliga rapporter som har inkommit till kansliet uppskattades konferenserna mycket. Utlovade Power Point-presentationer läggs ut på Svensk Biblioteksföreningens hemsida successivt. Nu väntar Biblioteksdagarna.

Väl mött!

fa

Maila info till kalendariet: fa@biblioteksforeningen.org
för vidare info se <http://www.biblioteksforeningen.org>

kalendarium

11 maj, Stockholm

Webben och söktjänsterna

Ständigt detta nåt! En kompetensutvecklande kurs i fördjupad webbsökning med föreläsningar, vägledda övningar och diskussioner.

Arr: Ikoner-Akademien

Mer info: www.btj.se/ikoner

11–12 maj, Lund

BOOK-IT Användarmöte 2005

Arr: BOOK-IT användargrupp i samarbete med Axiell Bibliotek AB

18–20 maj, Folkets Hus, Stockholm

Biblioteksdagarna 2005

Hur ser bilden av biblioteket ut? Är biblioteket en naturlig del i utbildningsstrategier inom stat, kommun och landsting? Vilka krav ställer det lärande samhället på biblioteket? Hur blir biblioteket en strategisk del i kommunens infrastruktur för både det formella och informella lärandet? I ett lärande samhälle är bibliotek en del av infrastrukturen och bibliotek är en viktig del i ett samhälles utveckling för jämlikhet, tillväxt och välbefinnande! Svensk Biblioteksförningens verksamhetsinriktning för 2005–2007 är Biblioteket i ett lärande samhälle. Biblioteksdagarna 2005 i Stockholm tar upp detta tema i föreläsningar och parallella seminarier. Dessutom blir det produkt demonstrationer och utställning.

Arr: Svensk Biblioteksförning

Mer info: www.biblioteksforeningen.org

26 maj, Stockholm

Årsmöte och inspirerande konferensdag

Arr: Svensk förening för informations-specialister

Mer info: www.tls.se

30 maj–10 juni, USA och Canada

NVBFs studierejse til USA og Canada

Arr: NVBF

Mer info: inet.dpb.dpu.dk/nvbf/nvbf.html

10–12 augusti, Stockholm

Serving Multicultural Populations 2005

Arr: IFLA Section on Library Services to Multicultural Populations, Internationella biblioteket och Svensk Biblioteksförning

Mer info: www.ifla-stockholm2005.se

10–12 augusti, Göteborg

Accessible libraries – Satellite meeting

Arr: regionbibliotek Västra Götaland, ABM-utveckling samt IFLA

Mer info: bibl.vgregion.se/ifla

12–15 augusti, Oslo, Norge

Nordic Mobile Meeting

Nordiskt bokbussmöte i anslutning till IFLA i Oslo.

Mer info: www.nordicmobile.no

14–18 augusti, Oslo, Norge

IFLA-konferens 2005

Arr: IFLA, Norsk Biblioteksforening

Mer info: www.ifla2005oslo.no/

29 september–2 oktober, Göteborg

Bok & Bibliotek 2005

Arr: Bok & Bibliotek i Norden AB

12–13 oktober, Borås

Mötesplats inför framtiden

"Mötesplatskonferensen" i Borås har kommit att fylla en viktig funktion för erfarenhetsutbyte och kontakt mellan utbildning, forskning och alla typer av biblioteksverksamhet. Vårt mål är att fortsätta att hålla dialogen levande mellan personer från skilda verksamheter inom hela biblioteks- och informationsområdet.

Arr: Borås Stadsbibliotek och Bibliotekshögskolan i samverkan med Fråga biblioteket

Mer info: www.hb.se/bhs/motesplats/index.htm

Va sa dom
på Rappo t
i går k äll?

Det blir svårare att hänga
med när man börjar höra lite
dåligt. Ring Hörsellinjen
0771-888 000.
www.horsellinjen.se

Hörselskadades Riksförbund

 BARNALLERGIÅRET 2003

Stöd

Astma- och Allergiförbundets

Barnallergifond

Pg 90 09 06-9

barnallergiaret.nu

Det är en naturlig rättighet:

Att få andas
ren luft.

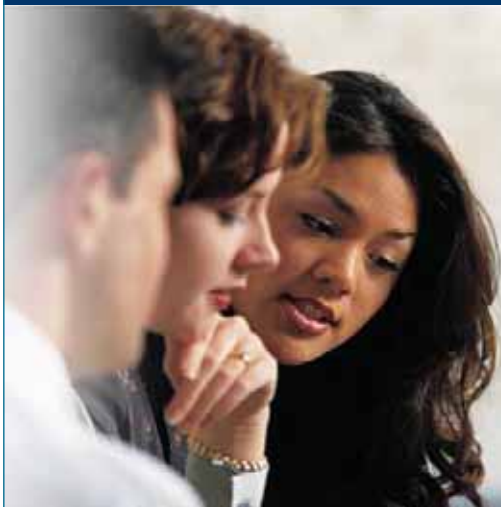
Stöd Svenska Naturskydds-
föreningens arbete med att
försvara våra naturliga
rättigheter. **Bli Miljöfadder!**

För mer information ring
08-702 65 00 eller besök
www.snf.se

Svenska Naturskyddsföreningen

Mikromarc leder utvecklingen!

Vill du veta mer om kopplingen mellan
Mikromarc och Bibliografisk service?

Träffa då personal från Bibliotekstjänst
i vår monter under Biblioteksdagarna!

VÄLKOMNA!

Möt oss på Biblioteksdagarna i Stockholm 18-20 maj!

Bibliotekstjänst

Hela
kommunen
i samma
system!

Lund:

Tel: 046 - 270 04 00
Fax: 046 - 270 04 90

Göteborg:

Tel: 031 - 710 29 50
Fax: 031 - 69 46 46

Stockholm:

Tel: 08 - 705 80 17
Fax: 08 - 705 80 55

www.axiell.se

FreeLib

FreeLib är Axiells nya skolmodul, som kan anslutas till kommunens BOOK-IT eller LIBRA III-system.

Redan nu har många gymnasieskolor samma system som huvudbiblioteket. Med FreeLib blir det lättare för grundskolorna att komma med.

FreeLib är helt webbaserat, vilket betyder att systemet kan nås från vilken dator som helst. Med FreeLib installerat i bibliotekets webbserver finns infrastrukturen som gör det möjligt att bygga upp skolbiblioteksverksamheten.

Boka tid för en presentation i din kommun!